

LAIKRAKSTS • AGLONAS • LĪVĀNU • PREIĻU • RIEBIŅU • VĀRKAVAS • NOVADAM

● OTRDIENA, 2011. GADA 3. MAIJS

● Nr. 33 (8112)

● Cena mazumtirdzniecībā Ls 0,45

**Ko deklarējuši
Riebiņu novada
deputāti**

3. lappusē

**Preiļu novadam —
augstākais
reritorijas attīstības
indekss Latgalē**

6. lappusē

**Pārtikas krīze
apdraud
miljardu iedzīvotāju
pasaulē**

8. lappusē

**NEAIZMIRSTIET
ABONET
«NOVADNIEKU»**
modernizētajās
«Latvijas Pasta» nodaļās
līdz 25. maijam, pārejas pasta
nodaļās un
pie pastniekiem
līdz 20. maijam,
«Novadnieka» redakcijā
Brīvības ielā 14,
Preiļos, un interneta mājas
lapā
www.novadnieks.lv
sadaļā «Abonēšana» — līdz
20. maijam.

Jurģu dienas tirgus Preiļos — tirgotāju un pircēju pilns

Aizvadītajā sestdienā, 30. aprīlī, Preiļos rīta agrumā uz Jurģu dienas tirgu sabrauca preču pārdevēji no pašu un kaimiņu novadiem, pat no visai attālām vietām, bet pircēji, kas kāroja iegādāties dažādus lauku labumus, sēklas, puķu, dārzeņu, koku un krūmu stādus, amatniecības izstrādājumus, dažviet pat stāvēja garās rindās. Stāvlaukums Kārsavas ielā pretī Preiļu galvenajai bibliotēkai bija ļaužu kņadas pils, kas liecina, ka gadatirgu tradīcijas pamazām atdzimst un nostiprinās.

Jurģu dienas tirgu organizēja Preiļu novada kultūras centrs sadarbībā ar Preiļu NVO centru. Kā pastāstīja kultūras centra speciāliste Ināra Urča, pārdot sarazotās preces bija pieteikušies 49 tirgotāji. Piedāvājumu klāstā viss, kas pašlaik aktuāls lauku ļaudīm — pašaudzēti augļu koku, ogulāju, košumkrūmu stādi, daudzgadīgās un dekoratīvās puķes, bioloģiski audzēti dārzeņi no Preiļu, Riebiņu un citu apkārtnes novadu zemnieku saimniecībām. Tālāku ceļu mērojuši stādaudzētāji no Lietuvas, Pūres, Višķiem un citām vietām.

Amatnieki piedāvāja aditas zeķes, cimds, galdautus, plecu lakatus, keramikas un koka izstrādājumus. Zirgu īpašnieki ar interesi pētīja un pirkā pašdarinātās sakas, sedulkas un citas zirglietas, kas pamazām kļūst par deficitu. Sievietes labprāt iegādājās apgleznotas zīda šallītes, rotas, no dabīgām izejvielām gatavotas ziepes, kosmētiku, dažādus pirts aksesuārus.

Kad lielais pirkšanas azarts apmierināts, rindas veidojās pie galdiņiem, kur tika piedāvāti kulinārijas un konditorejas izstrādājumi, mājās kūpināta gaļa, kārdinošas putraimdesas, ruletes, sieri, maize, karsti kūpinātas zivis un zivju izstrādājumi. Nepacietīgākajiem ēdājiem garšoja uz vietas ceptas pankūkas, bet bērni nespēja paiet garām cukurvates turzām.

Istā gadatirgū jābūt dažādām lustēm, tāpēc mazos dalībniekus priecēja piepūšamās atrakcijas, bet citi varēja nolūkoties novada pašdarbības kolektīvu priekšnesumos. Tirgus apmeklētājiem uzstājās deju kolektīvi «Gaida», «Dancari», «Talderi», folkloras kopa «Leiči», deju kopa «Brūklenītes» un jauniešu pūtēju orķestris. Tirgus sievas Martas dāvātās balvas saņēma tie, kuri zināja pareizi atbildēt uz āķīgiem jautājumiem par 17 pasaulē izslavētākajiem produktiem un 22 lietām, kurām noteikti jāatrodas katrā mājā.

Gadatirgus rīkotāji atzīst, ka senās tir-

● **Lieldienu aizņemtības dēļ Jurģu gadatirgus Preiļos pulcināja pircējus un pārdevējus 30. aprīlī. Lai izstaigātu daudzus desmitus tirdzniecības vietu un izvēlētos kārotākās preces, pāris stundu bija par maz. Kā ierasts pavasarī, topā bija augļu koku un krūmu, puķu, košumaugu stādi un sēklas.** Foto: L.Kirillova

gus tradīcijas pēc ilgāka pārtraukuma Preiļos sāka atdzimst pagājušā gada rudenī, kad tika rīkots Miķeļdienas tirgus, turpinājums bija Ziemassvētku tirgus. Tikpat plašs un atraktīvs solās būt Zaļais tirgus, kas tiks rīkots pirms Jāņiem. I.Urča gan teic, ka ar novada domes vadību jau pārrunātas iespējas pirkēt un pārdot gribetājiem ierādīt citu tirgus vietu, jo automašīnu stāvlaukums Kārsavas ielā tam nav piemērots. Iespējams, Zaļais tirgus risināsies laukumā pretī novada do-

mei un Raiņa bulvāri.

Plānots, ka tiks ieviestas citas gadatirgum piemērotas senās tradīcijas, piemēram, umurkumurs, māla podu sišana, roku laušanās sacīkstes un tā tālāk.

L.Kirillova

NACIONĀLĀS ZINĀS

Latvija nevarēs attīstīties bez imigrantiem

Latvijā arvien vairāk tiks runāts par nepieciešamību darba tirgu stabilizēt, izmantojot darbiniekus no ārvalstīm. Ir skaidrs, ka Latvija nevarēs veiksmīgi attīstīties bez imigrantiem, uzskata finanšu ministrs Andris Vilks. Sarunā LNT raidījumā «900 sekundes» ministrs sacīja, ka Latvijai noteikti ir jāuztraucas par iedzīvotāju aizbraukšanu darba meklējumos uz ārvalstīm, taču šis process vēl kādu laiku turpināsies. «Kura (Austrumeiropas) valsts spēs sekmīgāk atgūties no krīzes, tur mazāk cilvēku aizbrauks. Taču nedomāju, ka uz Vāciju notiks masveida emigrācija,» pāuda ministrs. Vilks norādīja, ka jau tuvāko gadu laikā Latvijā arvien vairāk tiks runāts par imigrantu uzņemšanu. Jautāts, vai tas nozīmē, ka labākie speciālisti aizbrauks, bet Latvijā nekad nebūs tāds pats algu līmenis kā citviet Eiropā, ministrs atbildēja izvirīgi. «Arī Eiropā ir lielas atšķirības starp algām. Latvijā būs nozares, kur alga būs tuvu Eiropas līmenim, taču tas nenotiks tuvākajā laikā,» sacīja viņš.

Ārzemnieki pārpērk Latvijas uzņēmumus

Ārzemnieki pārpērk Latvijas veiksmīgākos uzņēmumus. Par vienu šādu darījumu kļuva zināms arī pagājušajā nedēļā. Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas padomes priekšsēdētājs Didzis Šmits pārpirkšanas buru saista ar vietējo kompāniju novājināšanos pēc krīzes un tādēļ tiem ir ārzemniekiem interesanta cena. Iepriekš pārpirkšanas tendence bija novērojama deviņdesmito gadu vidū. Pēc tam tā pierimās, taču tagad pārpirkšana pārtikas nozarē atkal uzplaukusi no jauna. No iepriekšējo īpašnieku aspekta Latvijas augļu un ogu pārstrādātāja "Pure Food" pārdošana vērtējama kā labs darījums. Taču no valsts viedokļa tas ir milzīgs zaudējums. "Pure Food" esot bijis kā Latvijas "pērle, dimants". Šmits intervijā Latvijas radio norādīja, ka bieži vien ārvalstu investīcijas tiek jauktas ar brutālu uzņēmumu nopirkšanu. Ja uzņēmums pieder vietējiem iedzīvotājiem, parasti tam ir lielāka interese darboties arī grūtos un krīzes apstākļos. Latvijas uzņēmumu pārdošana apdraud ne tikai pārtikas rūpniecības nozari. "Bez nacionāliem uzņēmumiem nav nacionālas valsts." Pēc Šmita teiktā, ir jomas, kurās Latvijā ārvalstu investīcijas vajadzīgas, piemēram, mašīnbūvē. Savukārt pārtikas rūpniecībā bez tām varētu iztikt. Taču vajadzīgs valsts atbalsts un rūpes. Šmits pāuda viedokli, ka valsts mūsu uzņēmumiem varētu palīdzēt, samazinot nodokļus, piemēram, pievienotās vērtības nodokli. Gandrīz nekur Eiropas Savienībā PVN nav vienāds pārtikai un pārējiem produktiem. Latvijā ir mazs tirgus. Tādēļ vietējiem ražotājiem ir sarežģīti turēt zemu cenu. Arī ārvalstu uzņēmumiem, ja tie vēlas nopelnīt Latvijā, ir grūti pārdot produkciju par zemu cenu. Cerības uz samazinātu PVN uzņēmumi saista ar nākamo, ne šo valdību.

Darba ņēmēji pieprasa izmaksāt algu aploksnē

Ēnu ekonomikas īpatsvars ekonomistu aprindās šobrīd tiek lēsts vidēji 30 līdz 35% procentu robežās. Turklāt darba tirgū tā dēvētās aplokšņu algas kļuvas par normu, jo patlaban iezīmējas kāda jauna un arīdān bīstama tendence — tie, kam līdz šim par padarīto maksāts oficiāli, tagad paši pieprasot darba devējam izmaksāt algu aploksnē, tā svētdien vēstīja LNT raidījums „Top10”. No vienas puses valsts vismaz pēdējā laikā daudz dara, lai apkarotu ēnu ekonomiku. Otra puse ir tāda, ka šie labie pasākumi un laba iniciatīva neiet kopā ar kopējo valsts politiku — nodokļu celšanu, un viss pārējais, kas pasliktina uzņēmējdarbības vidi. Kā noskaidroja „Top10”, kopš 2010. gada līdz šā gada sākumam skaidras naudas apgrozījums valstī esot palielinājies par 19%, un aizvien biežāk apgrozībā parādās tieši lielās banknotes — 100 un 50 latu vērtībā. Arīdān skaidras naudas iemaksas apjoms, ko iedzīvotāji veikuši savos kontos caur bankomātiem, turpina pieaugt. 2009. gadā bankomātos iemaksāti 417 miljoni latu, savukārt 2010. gadā — 586 miljoni latu jeb 1,6 miljoni latu dienā. LU docents Brēķis sacīja: „Tā ir netieša metode, kas balstās uz pieņēmumu: jo lielāka ēnu ekonomika, jo lielāks pieprasījums pēc skaidrās naudas.”

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 65307056, mob. tel. 29410288 (redaktorei),

65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

65307058, 65307059 (žurnālistiem). Fakss 65307057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī

(otrdien, piektdien).

*Teu vienmēr ir izvēle, ko darīt vispirms,
ko pēc tam un ko nedarīt nemaz.*

Vāciešiem nevajag mūsu darba rokas, bet tikai smadzenes

Aptuveni 40 % vāciešu ir negatīvi noskaņoti un ar bažām gaidīja 1. maiju, kad tika atvērts Vācijas darba tirgus darbaspēkam no astoņām dalībvalstīm, tai skaitā Latvijas, kuras Eiropas Savienībai pievienojās 2004. gadā, liecina Ķelnes Vācijas ekonomikas institūta (IW) veiktās aptaujas dati. Vislielāko satraukumu vāciešos rada potenciālais mazkvalificēta darbaspēka pieplūdums. Savukārt izglītus un kvalificētus darba meklētājus (ārstus, IT speciālistus) vācieši labprāt pieņems savā zemē. Kā uzrāda Vācijas Integrācijas un migrācijas fonda nesen veiktais pētījums, 60% aptaujāto atbalsta augsti kvalificēta darbaspēka ierašanos no citām ES valstīm.

Pēc IW aplēsēm Vācijā nākamo desmit gadu laikā iebraucēju skaits no Austrumeiropas un Centrāleiropas valstīm varētu sasniegt 1,2 miljonus. Pirmajos divos gados brīvu darba spēka kustību varētu izmantot jau ap 800 tūkstošiem iebraucēju.

Vācijas valdībāš aprēķini gan ir pieticīgāki, prognozējot, ka ik gadus Vācijā ieradīsies ap 140 000 austrumeiropiešu, vēsta ziņu aģentūra DPA.

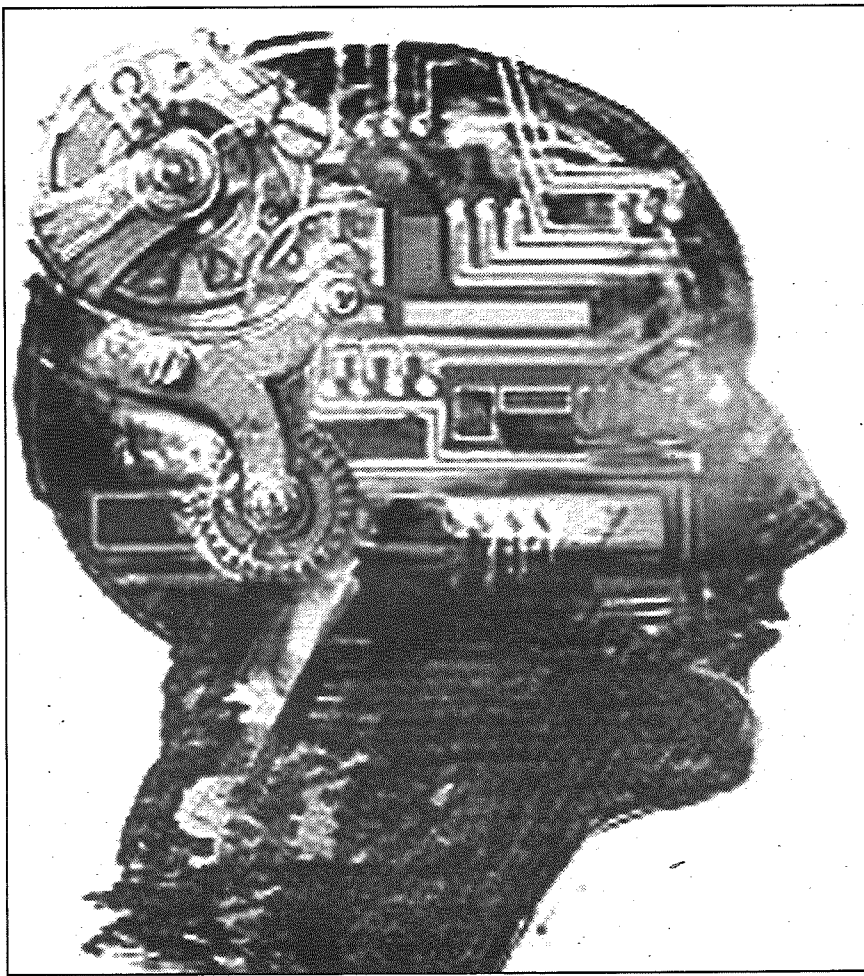
Šī gada februārī Vācijā bija reģistrētas 417 224 vakances, bet martā brīvo darba vietu skaits pieauga līdz 442 094. Pārsvārā meklēti tiek kvalificēti darbaspēki. Turklāt Vācijā nereti zināšanu un prasmju prasības ir augstākas nekā citviet Eiropā.

Vācija un Austrija ir beidzamās no "vecajām" dalībvalstīm, kuras, izmantojot visu ES likumdošanā pieļauto pārejas periodu, tikai tagad pēc septiņiem gadiem atver darba tirgu jaunpieņācējam — Polijai, Čehijai, Slovēnijai, Slovēnijai, Ungārijai, Lietuvai, Latvijai un Igaunijai. Darba spēka kustības ierobežojumi joprojām līdz 2014. gada janvārim attieksies uz Rumāniju un Bulgāriju, kuras ES pievienojās 2007. gadā.

Vācu pētniecības institūti uzskata, ka no kaimiņvalstīm vislielākais migrācijas potenciāls ir Polijai, kurā iedzīvotāju skaits pārsniedz 38 miljonus. Arī Polijas vēstniecība Berlīnē leš, ka tuvākajos gados ap 300 – 400 tūkstoši poļu varētu ierasties darba meklējumos Vācijā. Turklāt lielākais vilnis gaidāms nākamajos mēnešos uzreiz pēc darba tirgus atvēršanas.

Neskatoties uz apjomīgajiem cipariem, diez vai darba spēka kustība pēc šā gada 1. maija spēš atkārtot to migrācijas vilni, kādu pēc 2004. gada 1. maija piedzīvoja virkne no jaunajām ES valstīm. Toreiz Lielbritānijai, Īrijai un Zviedrijai atverot darba tirgu, no Austrumeiropas, galvenokārt Polijas, aizbrauca divi miljoni darbaspēka.

„Bažas, ka Vācija piedzīvos milzu darbaspēka pieplūdumu, ir stipri pārspīlētas,» uzskata Darbaspēka pētījumu

centra Vācijā vadītājs Klausss Zimmermans. „Augsti kvalificētais darbaspēks jau labu laiku atpakaļ ir emigrējis uz dalībvalstīm, kur darba tirgus tika atvērts agrāk, bet zemu kvalificētais darbaspēks jau ir te.”

Pēc Berlīnes mūra krišanas un Vācijas apvienošanās laika posmā no 1991. līdz 2000. gadam Vācija uzņēma 800 tūkstošus ieeļotāju no Austrumeiropas un bijušajām Padomju republikām.

Jauno dalībvalstu vidū vieni no zemākākiem darbaspēka kustības radītājiem ir Čehijā. Tādēļ Vācijas un Austrijas darba tirgus atvēršana lielu ievēribu Čehijā neizpelnīsies, raksta portāls Euractiv.

„Mēs nedomājam, ka būs vērojama nopietna darba spēka aizplūšana,» atzinis Čehijas darba un sociālo lietu ministrs Jaromirs Drabeks. Patlaban Vācijā strādā aptuveni 14 000 čehu, un pārsvārā viņi ir nodarbināti celtniecībā, medicīnas aprūpē, tūrismā un lauksaimniecībā.

Arī Slovēnijas nodarbinātības eksperti uzskata, ka interese par peļņas iespējām Vācijā vai Austrijā būs, taču darba meklējumos uz Austriju un Vāciju nedosies liels skaits iedzīvotāju.

Austrijas pētījumu centrs OEIBF, ilgākā laika periodā pētot kaimiņvalsts darba tirgus tendences, noskaidrojās,

ka, ja 2004. gadā 36% slovēņu apsvēra iespēju doties peļņā uz ārvalstīm, tad 2009. gadā šis skaits nokrities līdz 13%.

Patlaban ārvalstīs strādā aptuveni 130 tūkstoši slovēņu, no kuriem 18 tūkstoši ir legāli nodarbināti Vācijā, bet 8,5 tūkstoši Austrijā.

Austrijas Ekonomisko pētījumu institūts (WIFO) noskaidrojis, ka tikai 0,4% čehu, slovēņu un ungāru apsvēra iespēju pārcelties uz Austriju. Nākamo gadu laikā Austrija varētu ierasties ap 21 000 līdz 26 000 tūkstošiem ārvalstnieku. Institūts prognozē, ka lielākā daļa no viņiem būs kvalificēti strādājošie, kuri turklāt ieradīsies Austrijā tikai uz noteiktu laiku.

Arī Austrijas Nodarbinātības dienests prognozē, daudzi kaimiņvalstu iedzīvotāji Austriju var izvēlēties kā darba vietu, bet darba dienas beigās atgriezties savās mītnes zemēs.

Jāpiebilst, ka viens no iemesliem, kādēļ ungāri, slovēņi vai čehi, visticamāk, masveidā nedosies uz Vāciju un Austriju, ar kuru ir vēsturiski ciešas gan kultūras, gan ekonomiskās saites, ir saziņas valoda. Pēdējo desmit gadu laikā angļu valoda ir stabili ieņēmusi vadošās svešvalodas pozīcijas, un vācu valodas pratēju skaits ir krietni sarucis. Tādēļ tie iedzīvotāji, kuri vēlējas atrast labāk apmaksātu darbu, pārcēlušies un strādā Britu salās vai Skandināvijā.

Aglonā — «Latvijas Avīzes» diena un tikšanās ar veselības ministru

Piektdien, 6. maijā, Aglonas kultūras centrā no pulksten 12.00 risināsies «Latvijas Avīzes» diena. Kā informē novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Zane Ločmele, visas dienas garumā paredzētas dažādas praktiskas nodarbes, interesantas tikšanās, tiks piedāvāta iespēja

iegūt jaunu informāciju par noderīgām lietām. Aglonas un apkārtnējo novadu iedzīvotājiem saistoša varētu būt tikšanās ar veselības ministru Juri Bārdziņu. Uzdot jautājumus un saņemt ministra atbildes varēs no pulksten

14.00. Darbosies radošās darbnīcas — «Ziepju darbnīca», «Pavasara ziedīņa piespraude», bet Bulduru dārzkopības vidusskolas puķkopības skolotāji iepazīstinās ar puķu jaunumiem vasaras dārzā.

Lappusi sagatavoja T.Elste

VĒSTURE

4. maijs — Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena

1990. gada 4. maija Deklarācija ir ārkārtīgi nozīmīgs Latvijas valsts atjaunošanas juridisks, politisks un kultūrvēsturisks dokuments. Bez šīs deklarācijas nebūtu bijusi iespējama Latvijas valsts atjaunošana. Deklarācija sniedza vispārējas nostādnes ne tikai politiskajā un tiesiskajā jomā, bet arī orientēja uz visas sabiedrības pārveidošanu ekonomikas, sociālajā, kultūras un morāles sfērā. Latvijas sabiedrībai tā vēstīja par orientāciju uz pilnīgi jaunu, ar padomju laiku nesalīdzināmu, bet Eiropas kultūrā gadsimtiem ilgi izkoptu vērtību sistēmu.

Tā saucamās Dziesmotās revolūcijas laikā — pirms 4. maija Deklarācijas pieņemšanas — idejas par pārmaiņām eksistēja sinkrētā, tēlainā veidā kā veselums. Daudzkārt priekšplānā iznāca nevis ideju konceptuālais risinājums, bet gan simboliskas, tēlainas, mākslinieciskas norises: ausekliša zīmes valkāšana pie apģērba kā apliecinājums piederībai pie pārmaiņu veicējiem, Ievas Akurāteres dziedātās dziesmas, Māras Zālītes dzejoļu teksti, no baltsarkaniem ziediem sakārtoti Latvijas karogi utt. Idejas par neatkarīgas Latvijas valsts tiesiskajiem pamatiem bija savitas ar romantiskiem priekšstatiem par tautas gara atmošanos, politiskās prasības pavadīja utopiskas (ar iespējām nesamēro-

tas) cerības par tūlītēju un strauju visas sabiedrības locekļu labklājības pieaugumu. Vērtību sistēmas pārmaiņās priekšplānā iznāca divas vērtības. Pirmā no tām bija brīvība, pie tam formā «brīvība no PSRS», no totalitārās iekārtas, no kompartijas dik-tāta, utt; otra brīvības izpausmes forma — «brīvība priekš» tika apzināta daudz nekonkrētāk, jo prasīja nevis tēlainus priekšstatus par nākotni, bet izvērstu, racionāli apsvērtu darbības modeli.

Otra vērtība, pēc kuras tolaik alka, bija labklājība, citiem vārdiem sakot, iespēja dzīvot tā, kā dzīvo vidusmēra ļaudis attīstītajās Rietumvalstīs, sākot ar pārticību ēdiena, apģērba, mājokļa iekārtojuma ziņā un beidzot ar iespējām ceļot, būt izglīotam un veselam. ... Taču kurš gan pats sevi bija izdomājis līdz galam, kas notiks ar iegūto brīvību dzīves individuālā aspektā, kā būs ar iegūtās brīvības dotajām iespējām ceļt pašam savu labklājību. Tolaik egoisms, varaskāre un mantkāre bija daudz mazāk attīstīta.

Ja 4. maija Deklarācija, līdzās Satversmes atjaunošanai, notikumiem piešķīra valstisku un politisku karkasu, tad pārējās sabiedrības sakārtošanas jomas — ekonomika, civiltiesības, cilvēktiesības, kultūra, izglītība, māksla — sāka klibot uz priekšu kā nu katra mācēdama.

Cilvēki nav gatavi gaidītājam vērtībām, jo tas prasa izglītību, kultūru, zināšanas, juridisko kompetenci, politisko uzticēšanos un daudzas citas attieksmes un spējas, kas Rietumu sabiedrībā cilvēku prātos un rīcībā ir iestrādātas gadsimtu gaitā. Par valsts attīstības ideoloģisko pamatu bija jāklūst izglītībai, kultūrai, morālei, cilvēka cienīgas stājas izkopšanai. Taču tā tas nenotiek. Politiskās tēzes par izglītības un kultūras prioritāti paliek tikai «deklarācijas» limeni. Redzams, ka pats vārds «deklarācija» pēdējo gadu laikā ir zaudējis savu pacilājošo, notikumus virzošo nozīmi. Tas ir pārvērties par apzīmējumu tekstam, kas diezin vai tiks īstenots. Virsroku politiskajos un biznesa notikumos ir guvusi neaifšēta darbošanās, nedeklarētas vienošanās. Kaut gan pēc savas būtības ideja par deklarāciju kā tiesisku tekstu nav mainījusies; izmaiņusies ir politiskā prakse un morālā stāja.

Viena no valsts attīstības idejām ir demokrātija. Taču tās ieviešanu politisko lozungu limeni pārņem politiķu elite, un idejas par demokrātiju, kas prasa katra indivīda apzinīgu iesaistīšanos sabiedriskajās norisēs, negūs piepildījumu. ...

Latvijā morāles diskurss tiek pakļauts politiskā izdevīguma diskursam. Morāles piesaukšana sāk kalpot citiem mērķiem,

līdz ar to pilnīgi degradējot savu būtību, jo morāles vērtējuma būtība ir būt galīgai instancei, t.i., būt savā un ideālu labā, nevis kaut kā cita — izdevīguma, intrigu, politiskās izrēķināšanās labā. Diezin vai Latvijā ir bijis gadījums, kad politika būtu pakļāvusies morālei, nevis morāles tēmas pakļāvusi sev. ...

Savā ziņā 4. maija Deklarācija ieiet vēsturē, jo tās politiskais mērķis — neatkarīga Latvija — ir sasniegts. Taču Deklarācijas jēga bija dziļāka, un tajā vajadzētu ieklausīties no jauna. Atjaunotajai Latvijas valstij jāattīstās ne tikai kā suvenērai, neatkarīgai, demokrātiskai republikai, bet tajā ir jākopj arī dziesmotās revolūcijas laikā alktās vērtības: brīvība «kaut kam», t. i., pilnvērtīgam, laimīgam, darbīgam un atbildīgam cilvēkam. Kamēr tas neveidos Latvijas valsts satvaru, tīkmēr Deklarāciju nevarēs uzskatīt par izpildītu.

7. aprīlī, izdarot grozījumus likumā «Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām», Saeima 4. maiju pārdēvēja par Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienu, kas palīdzēs nostiprināt šī datuma simbolisko nozīmi.

No Latvijas Zinātņu akadēmijas sagatavotā rakstu, atmiņu un dokumentu krājuma par Neatkarības deklarāciju «4. maijs»

Amatpersonu deklarētie ienākumi 2010. gadā

«Novadnieks» iepazīstina ar amatpersonu ienākumiem, uzkrājumiem, īpašumiem un parādsaistībām, ko viņi uzrādījuši deklarācijās par 2010. gadu. Par uzrādīto kustamo īpašumu publicējam ziņas tikai par jaunākajiem (ražoti 2000. gadā un jaunāki) transporta līdzekļiem. Nav publicēti arī deklarācijās uzrādītie par 100 latiem zemāki ienākumi un darījumi, kas mazāki par šādu summu. Pievienojam informāciju salīdzināšanai par ienākumiem 2009. gadā.

Ko deklarējuši Riebiņu novada domes deputāti?

VOLDEMĀRS ADAMOVIČS, Riebiņu novada domes deputāts, izpilddirektora vietnieks, finanšu komitejas loceklis, zemnieku saimniecības «Ozoliņi» īpašnieks, deklarējis novada domē saņemto atalgojumu — 8370 latus (2009. gadā — 8565 lati), ienākumus no saimnieciskās un komercdarbības — 49 632 latus, subsīdijas no LAD — 7406 latus, pensiju no VSAA — 3277 latus. Deklarēta zeme, dzīvojamā māja, saimniecības ēkas, šķūnis, pagrabs īpašumā Riebiņu novadā, zeme lietošanā Riebiņu novadā, traktors «Massey Ferguson 5455» (2005. gads) īpašumā. Uzrādīti bezskaidrās naudas uzkrājumi: 9999 lati un 4455 lati, parādsaistības — 9753 lati, veikts darījums — lizinga maksājums — 9753 lati.

MAIGONIS MEDIŅŠ, Riebiņu novada domes deputāts, zemnieku saimniecības «Ozollejas» īpašnieks, deklarācijā uzrādījis novada domē saņemto atalgojumu — 2466 latus (2009. gadā — 1862 lati), ienākumus no saimnieciskās un komercdarbības — 43 661 latu. Deklarēta zeme īpašumā Stabulnieku pagastā, skaidrās naudas uzkrājumi — 4500 latu, 648 kapitāla daļas akciju sabiedrībā «Preiļu siers».

ANDRIS PASTARS, Riebiņu novada domes deputāts, SIA «Animāls P» valdes loceklis, novada domē saņēmis atalgojumu — 1680 latus (2009. gadā — 816 lati). Deklarēti ienākumi no saimnieciskās un komercdarbības — 1451 lats, no LAD

saņemtās subsīdijas — 150 lati, SIA «Animāls P» saņemtā alga — 4590 lati. Deklarēta zeme īpašumā Rušonas pagastā, dzīvoklis īpašumā Preiļos, automašīnas «Subaru» (2002. gads), «VW» (2004. gads). Uzrādītas 100 kapitāla daļas SIA «Animāls P», skaidrās naudas uzkrājumi — 390 lati, bezskaidrās naudas uzkrājumi: 1321 lats, 15 191 lats, 7313 lati, 19 721 lats, 137 dolāri, 33 815 eiro, 3214 eiro. Izsniegts aizdevums — 8731 lats.

PĒTERIS PASTARS, Riebiņu novada domes deputāts, SIA «Agrofirma «Turība»» valdes priekšsēdētājs, novada domē nopelnījis 816 latu (2009. gadā — 1212 lati), guvis ienākumus no saimnieciskās un komercdarbības 2268 latu apmērā, saņēmis subsīdijas no LAD — 2097 latus, nopelnījis algu SIA «Agrofirma «Turība»» — 2321 latu, saņēmis pensiju no VSAA — 2452 latus. Deklarēta māja ar zemi valdījumā Riebiņu pagastā, 232 kapitāla daļas SIA «Agrofirma «Turība»». Veikts darījums — īpašuma iznomāšana par summu 2500 latu.

ANDRS SONDORS, Riebiņu novada domes deputāts, SIA «Ceriņi 98» valdes priekšsēdētājs, novada domē nopelnījis 1656 latus (2009. gadā — 5235 lati), SIA «Ceriņi 98» saņēmis atalgojumu — 1440 latus. Deklarēta zeme, mežs, dzīvojamā māja īpašumā Siļukalna pagastā, 1/1 kapitāla daļa SIA «Ceriņi 98». Deklarācijā uzrādīta automašīna «Land Rover» (2000. gads), traktors «New Holland» (2007.

gads). Deklarēti skaidrās naudas uzkrājumi — 3500 latu, bezskaidrās naudas uzkrājumi — 2453 un 240 lati.

JĀZEPS IVANĀNS, Riebiņu novada domes deputāts, izpilddirektora vietnieks, zemnieku saimniecības «Ivanānu mājas» īpašnieks, novada domē nopelnījis algu — 9144 latus (2009. gadā — 8082 latus). Deklarēta zeme īpašumā Stabulnieku pagastā, 2000 akcijas akciju sabiedrībā «Preiļu siers», 100 kapitāla daļas zemnieku saimniecībā «Ivanānu mājas».

MARGARITA KROLE, Riebiņu novada domes deputāte, ģimenes ārste, deklarācijā uzrādījusi novada domē saņemto algu — 2592 latus (2009. gadā — 2106 lati), no saimnieciskās un komercdarbības gūtos ienākumus — 10 500 latus. Deklarēti dzīvokļi īpašumā Galēnu pagastā un Latgales priekšpilsētā, 125 akcijas akciju sabiedrībā «Ventspils nafta», parādsaistības — 7700 lati.

ĀRIJA PUDULE, Riebiņu novada domes deputāte, sporta metodiķe, Dravnieku pamatskolas direktora vietniece izglītības jomā, deklarējusi novada domē saņemto atalgojumu — 12 190 latus, subsīdijas no LAD — 828 latus. Uzrādīta automašīna «Mazda - 3» (2006. gads) lietošanā, zeme Stabulnieku pagastā īpašumā.

ALBERTS UPENIEKS, Riebiņu novada domes deputāts, SIA «Alberts GS» dolomīta karjera vadītājs, deklarējis novada domē saņemto atalgojumu — 1506 latus (2009. gadā — 2630 lati), SIA «Alberts GS» nopelnīto algu — 3273 latus, ienākumus no saimnieciskās un komercdarbības — 675 latus, no LAD saņemtās subsīdijas — 1067 latus. Deklarēta zemnieku saimniecība «Priednieki» īpašumā Siļukalna pagastā, automašīna «KIA Cera-to» (2006. gads) īpašumā, 100 kapitāla

daļas zemnieku saimniecībā «Priednieki».

JURIS SPARĀNS, Riebiņu novada domes deputāts, SIA «Intergaz» pārdošanas aģents, deklarējis novada domē saņemto algu — 1680 latus, SIA «Intergaz» nopelnīto algu — 148 latus, subsīdijas zemnieku saimniecībā «Ciruliši» — 7611 latu. Deklarācijā uzrādīta zeme īpašumā Silajāņu pagastā, 100 kapitāla daļas zemnieku saimniecībā «Ciruliši», traktors «Belarus 82.1» (2004. gads) īpašumā.

IVANS LUDĀNS, Riebiņu novada domes deputāts, IK «I. L. J.» valdes loceklis, deklarējis novada domē saņemto algu — 1560 latus (2009. gadā — 373 lati), ienākumus no īpašuma pārdošanas — 1674 latus, pensiju no Iekšlietu ministrijas veselības un sporta centra — 2537 latus, ienākumus no saimnieciskās un komercdarbības — 215 latus. Deklarācijā uzrādīta zeme īpašumā Aizkalnes pagastā, zeme īpašumā Riebiņu novadā, māja īpašumā Preiļos, automašīna «Hyundai Sonata» (2008. gads) īpašumā. Deklarētas parādsaistības — 2336 lati.

MARIJA BERNĀNE, Riebiņu novada domes deputāte, izglītības iestādes vadītāja skolotāja, deklarējusi pašvaldībā nopelnīto algu — 8142 latus (2009. gadā — 9064 lati).

HENRIKS VIBORNAIS, Riebiņu novada domes deputāts, SIA «Everss V» valdes loceklis, valsts amatpersonas deklarāciju pildījis, stājoties amatā 2011. gada 1. martā. Uzrādītas parādsaistības — 19 500 eiro.

Informācija par citu amatpersonu un deputātu ienākumiem 2010. gadā sekos turpmākajos numuros. Ziņas sagatavotas, izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta publiskojamo datu bāzi.

Neregistrētu augu aizsardzības līdzekļu lietošanas riski

Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) brīdina – neregistrētu, nelegālu augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošana kaitīgo organismu un slimību apkarošanai kultūraugos var būt bīstama cilvēku un dzīvnieku veselībai, kā arī apkārtējai videi. Par būtiskāko, kas jāzina, informē Valsts augu aizsardzības dienesta Vides un ekotoksikoloģijas daļas vadītāja Dace Būmane.

Augu aizsardzībai ir lietojami tikai tie līdzekļi, kuri ir iekļauti Latvijas Republikas augu aizsardzības līdzekļu reģistrā, kas pieejams VAAD mājas lapā vai nopērkams, kontaktējoties ar VAAD. Tikai šādus līdzekļus ir atļauts izplatīt, līdz ar to iesakām preparātus kaitēkļu un slimību apkarošanai iegādāties tikai licenzētās tirdzniecības vietās, kā arī nepārsniegt uz marķējuma norādītās devas un ievērot pārējos norādījumus.

Augiem der, cilvēkiem — kaitīgi

Pēc augu aizsardzības līdzekļu lietojuma apstrādātajos kultūraugos gandrīz vienmēr paliek darbīgās vielas atliekas.

Darbīgā viela līdzekļa sastāvā ir tā, kas palīdz apkarot slimības, kaitēkļus vai nevēlamās nezāles, tāpēc nereti šīs vielas ir arī toksiskas un indīgas. Lai minētie savienojumi, uzņemot tos ar pārtikas produktiem, nenodarītu kaitējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai vai pat dzīvībai, svarīgi ir ievērot augu aizsardzības līdzekļa lietošanas instrukciju un lietot tikai tiem kultūraugiem, kuriem līdzeklis ir reģistrēts. Piemēram, ja produkts paredzēts smidzināšanai uz ābelēm un bumbierēm, tad ķiršiem un plūmēm tas nederēs. Loģiski rodas jautājums — kāpēc tad neapstrādāt ar AAL arī ābeļdārza malā esošo ķirsi? Par sliktu jau nenāks! Bet patiesībā nāk gan.

AAL sastāvā esošās darbīgās vielas ne-

kur nepazūd, bet gan nonāk apstrādātā auga iekšienē, kur tās sāk iesaistīties metabolisma procesos. Ir svarīgi zināt, cik ātri viela sadalās, ja sadalās, kurās auga daļās savienojumi uzkrāsies, un cik no tā galu galā kopā ar uzturu nonāks mūsu organismos. Atlieku, kas paliek augos pēc apstrādes ar AAL, izvērtēšana ir viena no procedūram pie augu aizsardzības līdzekļa reģistrācijas, kuras ietvaros tiek izvērtēti, kuriem kultūraugiem produktu var lietot, kāda lauksaimniecības prakse būtu jāievēro, lai lietojums būtu drošs, nosakot maksimālo pieļaujamo devu, apstrādes laiku, intervālu starp apstrādēm un nogaidīšanas laiku pēc apstrādes. Neievērojot vai daļēji ievērojot lietošanas instrukciju, savas nezināšanas vai paviršības dēļ varam augus padarīt indīgus tiem, kas tos apēdis. AAL lietojums ir sastādīts tā, lai pēc apstrādes pārtikā nonākušās darbīgās vielas (vai to sadalīšanās produktu) koncentrācija nebūtu kaitīga patērētāju veselībai. Piemēram, apsmidzināto ābeļu augļus novācot pirms paredzētā laika, tajos darbīgās vielas atliekas vēl nav sasniegušas koncentrāciju, kas droša patērētājiem. Visneaizsargātākie pret pesticīdu atliekām ir bērni, jo viņiem ir vismazākā ķermeņa masa.

Pirmajā riska grupā ir bērni

Eiropas Savienības likumdošana paredz stingras prasības AAL ražotājiem, lai līdzeklis varētu tikt tirgoti un nonākt līdz zemniekiem un/vai mazdārziņu īpašniekiem. Lai visas prasības apmierinātu, tiek veikti darbīgās vielas metabolisma pētījumi ar augiem un dzīvniekiem, pārstrādes pētījumi, dzīvnieku barošanas pētījumi un lauka atlieku izmēģinājumi. Katram no tiem ir nozīme AAL reģistrācijas un izvērtēšanas procesā. Metabolisma pētījumos tiek izsekots, kā darbīgā viela metabolizējas augos, sākot no apstrādes līdz pat novākšanai. Tiek noskaidrots, cik daudz savienojuma nonāks auga ēdamajās daļās, vai, tam sadaloties, neveidojas vēl

toksiskāki metabolīti, kā arī tas, vai vielai ir tendence uzkrāties un, ja ir, tad kurā auga daļā.

Iegādājoties un lietojot neregistrētos, nelegālos AAL, ir jāapsver, vai ir vērts pakļaut riskam augu produkcijas patērētājus un vai šķietamais ietaupījums tiešām atmaksāsies. Vairumam šādu līdzekļu satāvs nav zināms, nav zināma arī tā efektivitāte, rodas risks saražotās produkcijas patērētāju drošībai. Vienas, ko satur nelegālie AAL, var būt ļoti indīgas, turklāt nav zināms, cik no tām paliks uz izaudzētajiem kultūraugiem. Kad AAL tiek izvērtēts reģistrācijas procesa ietvaros, no atlieku izmēģinājumiem iegūtās augos palikušo atlieku koncentrācijas vērtības izmanto tālāk patērētāju riska aprēķinos, kuros ņem vērā gan dažādas diētas, gan apēstās porcijas lielumu, kā arī patērētāja ķermeņa svaru. Jo ķermeņa masa mazāka, jo risks kļūst lielāks. Bērni ir 1. riska grupā un, uzņemot vienādu daudzumu darbīgās vielas kopā ar uzturu, pieaugušajam un bērnam reakcija uz to var būt atšķirīga. Reģistrēto AAL lietojums ir tāds, kas nosedz visas riska grupas. Nelegālajiem AAL nekādi aprēķini nav veikti, un nav pat zināms, kādas vielas ir tajos.

Par ietekmi uz vidi

Nelegālu AAL sastāvā var būt ķīmiskās vielas, kas nav atļautas Eiropas Savienībā un tiek lietotas tikai trešajās valstīs. To sastāvā var būt vielas, kuru derīguma termiņi ir beigušies, uzglabāšanas apstākļi nav bijuši zināmi, efektivitāte ir stipri apšaubāma un ietekme uz vidi nav zināma. Iemesli, kādēļ daudzas vielas netiek atļautas ES, var būt dažādi, bet galvenokārt tas ir vielu pārāk lielās noturības un akumulācijas augsne ar sekojošu uzkrāšanos pēckultūrās, ieskalos augsnes, toksiskās ietekmes uz reproduktīvo un nervu sistēmu dēļ.

Ir tādas vielas, kuru sadalīšanās produkti augsnē, tūņos un augos nav līdz

galam izpētīti un to sastāvā ir piemaisījumi, kuru ietekme nav zināma. Ja vielu atļauj ES, tās dokumentācijas izvērtēšanā ir piedalījušās visas dalībvalstis un Eiropas pārtikas nekaitīguma iestāde (EPNI). Firmām, kas vēlas Eiropas Savienībā leģāli pārdot pesticīdus, kas satur konkrēto vielu, ir jāievēro stingri kritēriji un jāveic desmitiem pētījumu, lai Eiropas Komisijai, dalībvalstīm un EPNI pierādītu, ka vismaz viens šīs vielas lietojums ir drošs. Bieži arī tad, ja viela tiek atļauta ES, tai ir stingri papildnosacījumi, pat līdz devas ierobežošanai uz hektāru vienā laukā vienā sezonā. Bieži tāda pati deva (tikai citam kultūraugam) vairs nav droša, jo, piemēram, cita kultūrauga augsnes segums apstrādes laikā ir mazāks un vairāk vielas caur augsni var nokļūt gruntsūdeņos, vai arī citu kultūraugu audzē vairāk smilšainās augsnes, kuras ir caurlaidīgākas. Tādēļ novirzīties no atļautajām maksimālajām devām uz hektāru un neievērot marķējumu ir stingri aizliegts, nemaz nerunājot par nelegāliem līdzekļiem, kuru ietekme nav novērtēta un nav zināma.

Ir būtiski atcerēties, ka, pesticīdus ienesot vidē, tos ienes barības ķēdē, kuras galā ir pats cilvēks, tādēļ jebkura to lietošana ir vairākkārt jāapdomā. Tas attiecas arī uz mazdārziņu īpašniekiem, trešās klases AAL lietotājiem, kuriem nav vajadzīga apliecība par augu aizsardzības zināšanu minimuma apgūšanu, un kuri var vieglāk pieļaut kļūdas nezināšanas dēļ.

Ja rodas neskaidrības pirms AAL lietošanas, tad sevis, savu bērnu un vides labā tās jānovērš, piezvanot VAAD speciālistam. Valsts augu aizsardzības dienesta speciālisti katrā reģionā var sniegt konsultācijas par augu aizsardzības līdzekļu pareizu lietošanu. VAAD tālr. 67027098, 67027406, uzticības tālrunis 67550944, var sūtīt jautājumu arī uz e-pastu: info@vaad.gov.lv.

VAAD INFORMĀCIJA

Ne visi ziemāji izturēja sniega pārbaudījumu

Aizvadītā ziema bija neierasti liels pārbaudījums ziemojošiem kultūraugiem, bet zemniekam — stress visas ziemas garumā, secina Valsts augu aizsardzības dienesta Latgales reģionālās nodaļas vecākā eksperte agronomijā Anita Trūpa.

Rudeni sniegs uzsnīga uz nesalsušas augsnes, kas norādīja, ka šopavasār sagaidāma ievērojama sniega pelējuma infekcija. Pārbaudītajos ziemojošo kultūraugu laukos sniega pelējums inficējās 10-95% augu. Daudzās vietās redzami iznīkušo augu laukumi un vairākās vietās lielākā daļa augu ir jau gājusi bojā. Ļoti liela atšķirība ir starp laukiem, neminot atšķirību starp pagastiem vai novadiem. Šī slimības infekcija ir lielāka rudzu un ziemas kviešu sējumos un vietās, kur bija iesēta nekodināta sēkla, būtiska nozīme bija šķirnei.

Lielākā daļa rudzu sējumu nepārziemoja vai pārziemoja ļoti vāji, arī Latvijas selekcionāru izveidotā rudzu šķirne 'Kaupo' pievīla, tā šoziem daudzviet praktiski nepārziemoja. Rudzu laukos inficēja sārtais sniega pelējums un daudzviet tie izsuta – 75-95%

augu aizgāja bojā. Sniega pelējuma ierosinātājas sēnes saglabājas augsnē un inficējās augu atliekās. Sniega pelējuma ierosinātājiem patīk, ja augiem trūkst skābekļa un veidojas pārmērīgs mitrums. Ziemas kviešu šķirne 'Fredis', ko arī izveidojuši Latvijas selekcionāri, šīs ziemas ekstremālajos apstākļos parādīja sevi no labās puses – daudzviet tā veiksmīgi pārziemoja.

Vairākos novados un pagastos jau rudeni ziemas kviešu sējumu sāka izplatīties lapu pelēkplankumainība, tā inficēja 0,1-10% augu. Veicot ziemas kviešu sējumu pirmo apsekošanu, pavasarī, lapu pelēkplankumainības izplatība ziemošanas periodā ir ievērojami palielinājusies, inficēti 8-60% augu, bet tā ir vecā infekcija. Jaunā infekcija vēl nav attīstījusies. Rudeni visos Latgales novados un pagastos sabiezinātos rudzu, tritikāles un ziemas kviešu sējumos izplatījās graudzāļu miltrasa, inficēti 2-6% augu.

Jaunā graudzāļu miltrasas infekcija vēl nav konstatēta. Grezdenplankumainība dažviet jau rudeni tika konstatēta rudzu un tritikāles laukos — izplatība vāja. Vietām augi ir izslīkuši un izsutuši, mazāk bojāti augi ataug,

bet augi, kuriem ir bojāts augsnes centrs, iet bojā. Daudzviet ziemāju labību sējumos sakņu puves inficē augu saknes. Ļoti būtisks ir pirmais slāpekļa virsmēslējums, kas veicina augu ataugšanu.

Ziemas rapsim stublāja attīstības stadija. Augu saknes nedaudz bojā sakņu un sakņu kakla puves. Rudeni novērotajos rapsja sējumos krustziežu sausplankumainība bija inficējusi 2-12% augu. Daudzviet ziemas rapsja sējumu inficē pelēkais sniega pelējums un augi ir izsutuši zem ledu garozas, dažviet izslīkuši un atsevišķi lauki būs jāpārsēj. Sniegam kūstot, dažviet parādījās pūstoši augi, kas radīja pūstošu kāpostu smaku. Rapsju spēcināja agrais papildmēslojums.

Saulainās, siltās dienās no ziemošanas vietām izgāja pirmie rapsju kaitēkļi — krustziežu smecernieki un krustziežu spradzī, drīz klāt būs arī krustziežu spīduļi. Nenokavējiet krustziežu spīduļi un krustziežu smecernieka ierobežošanu.

Lai cik pareizi, ziņoši centās rīkoties zemnieki, tomēr daba ieiešas savas korekcijas — diemžēl šoziem cilvēks bija bezspēcīgs ko mainīt.

Burkānu audzēšanas nianse mazdārziņā

Šoziem burkāni bija cenā gan tirgū, gan veikalos. Priecājās tie, kuriem pašiem bija izdevies iegūt labu ražu. Taču daudzos gadījumos mazdārziņos iesētās burkānu dobes kopējus neiepriecināja. Kāpēc tā? Izrādās, ir vairākas nianse, kas būtu jāievēro, lai vasaras pūles nebūtu veltas.

Audzējot burkānus nelielās platībās, kur viss tiek darīts ar rokām, augsne vēlama iestrādāt 4 — 6 g/m² (viena tējkarote ar kaudzi) lignosilīcija. Lignosilīcijs ir augu attīstības aktivizators — dabīgas izcelsmes produkts, ekoloģiski tīrs, iegūts uz augu valsts izejvielu bāzes. To var izmantot dažādu tipu augsnes un dažādos augšņu substrātos. Preparātu vajadzētu iestrādāt vagā tieši pirms sējas. Augsnes gatavošana — aršana un kultivēšana — jāveic aprīļa otrajā un trešajā dekādē.

Audzējot burkānus, vajadzētu atcerēties, ka:

- 1) neirdinātās un smagās augsnes audzētu burkānu saknes būs grumbuļainas;
- 2) pēc augsnes kultivēšanas vajadzētu nogaidīt vismaz pāris dienas, lai augsne nedaudz nosēžas un sēklas varētu vienmērīgi izsēt;
- 3) sēklas jāsej pietiekami mitrā augsnē, lai burkāni spētu savlaicīgi sadīgt;
- 4) smagās augsnes jārupējas, lai neveidojas garoza, kas būtiski ietekmē sēklu vienmērīgu, savlaicīgu sadīgšanu;
- 5) vieglās augsnes, lai izvairītos no sējumu izpūšanas, sējumu rindīņas ne tikai jāpieveļ, bet sējot vēlama izveidot tās ar padziļinājumu.

Sēklas iestrādes optimālais dziļums: 1 — 2 cm smagās augsnes, 2 — 2,5 cm vieglās augsnes. Sēklas sadīgst 10 - 18 dienās.

Sējas laiki: agrai ražai — no aprīļa vidus līdz aprīļa beigām, rudens ražai — no maija beigām līdz jūnija sākumam. Sējot rudens ražai, jāpārlicinās, vai augsne ir pietiekami mitra sēklu dīgšanai.

Ja mazdārziņā ir augsts gruntsūdens līmenis, burkānus labāk audzēt paaugstinātās dobēs. Dobes var veidot arī tad, ja augsnei ir smags mehāniskais sastāvs. Uz lidzena lauka dobes veido tur, kur augsne nesablīvējas un nokrišņi neietekmēs sējumu. Lielākās platībās ieteicams sēt ar sējmašīnu, tā tiek ietaupīts sēklas materiāls, jo nav nepieciešams sējumu retināt.

Izmantoti preses materiāli

Folkloras svētkos — skatē kupls dalībnieku skaits

Līvānu novada kultūras centrā notikušajos Dienvidlatgales un Sēlijas novada bērnu un jauniešu folkloras svētkos — skatē piedalījās apmēram 300 dalībnieki no 17 folkloras kopām. Sarīkojuma pirmajā daļā folkloras kopas sniedza savu priekšnesuma prezentāciju skates ietvaros. Koncertā «Ar dzīsmēņu cīmūs eju» katra kopa rādīja savas prasmes vienā vai vairākos folkloras žanros. Folkloras kopas priecēja skatītājus ar daudzveidīgu tradicionālo instrumentu klāstu.

● Folkloras svētkos uzstājas Līvānu 1. vidusskolas folkloras kopa «Ceiruleits».

Otrajā daļā svētku dalībnieki piedalījās «Prasmju skolā» — tematiskajās meistardarbnīcās atbilstoši folkloras programmas «Pulkā eimu, pulkā teku» gada tēmai «Cepu, cepu kukuli, ko braukt ciemā». Bērni folkloras svētkos varēja apgūt dažādas praktiskas iemaņas, ko mācīja pedagogi un amatnieki. Helēnas Ērgles vadībā bērni aktīvi iesaistījās mārrutku rīvēšanā, Žanna Vilcāne ierādīja, kā pīt jostas, Albīne Malahovska mācīja no auduma darināt dekoratīvos ziedus, keramiķe Eleonora Pastare aicināja bērnus izrotāt māla olas, Antons Cimars ierādīja, kā pīt doņu cepures, krelles un gatavot paliktņus. Oskara Bērziņa vadībā visi aktīvi iesaistījās rotaļu un danču darbnīcā. Pa starpām notika biezputras ēšana, ko gardu jo gardu savārija saimniece Jana Neicgale.

Atbilstoši pasākuma šī gada tēmai «Cepu, cepu kukuli, ko braukt ciemā» katra folkloras kopa uz Līvāniem līdzī veda savu īpašo ciemkukuli. Tie bija visdažādākie — visāda veida maizes klaipiņi, speķrausiņi, siers, ābolmaize, pascepta mājas torte.

Skatī vāroja Valsts izglītības satura centra (VISC) folkloras jomas speciāliste, Rīgas Skolēnu pils folkloras ansambļa «Kokle» vadītāja Dina Liepa un Kultūras ministrijas kultūrpolitikas departamenta Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vecākā referente Signe Pujāte. Savukārt kinorežisors, operators Dzintars Liepiņš dokumentēja pasākuma gaitu.

Svētku noslēgumā tika godināti folkloras kopu vadītāji un dalībnieki. Visiem folkloras kopu vadītājiem Dina Liepa pasniedza VISC pateicības rakstus par veiksmīgu tēmas «Cepu, cepu kukuli, ko braukt ciemā» izpēti vietējo tradīciju kontekstā un aktīvu līdzdalību Dienvidlatgales un Sēlijas novada sarīkojumā. VISC pateicības raksti par aktīvu darbību un atbalstu folkloras tradīciju uzturēšanā tika piešķirti arī Līvānu novada domei, novada kultūras

centram, Līvānu 1. vidusskolai un bērnu un jauniešu centram. Sirsnīgs paldies tika teikts visiem dalībniekiem, vecākiem, skolotājiem un atbalstītājiem, kuri palīdzēja sarīkot šos svētkus. Tos atbalstīja Valsts Kultūrkapitāla fonds, Līvānu novada dome, kultūras centrs, Līvānu 1. vidusskola, bērnu un jauniešu centrs.

Savu vērtējumu par katru no folkloras kopām izteica abas ekspertes — Dina Liepa un Signe Pujāte.

Dina Liepa:

— Līvānu 1. vidusskolas folkloras kopas «Ceiruleits» jaunākās grupas bērni, kas šajā reizē pirmie ieskandēja folkloras svētkus, vienmēr izceļas ar to, ka ir atraisīti, smaidīgi, ar augstu pašapziņu un milestību pret to, ko dara. Mazie gan dziedāja, gan stāstīja, gan dancoja, gan muzicēja un iesaistīja zālē sēdošos interaktīvā darbībā.

Jau nopietnāku priekšnesumu sniedza «Ceiruleiša» vecākās grupas dalībnieki, izdziedot pavasara balsus par jaunu meitu un puīšu attiecībām, par lepnumu, kas viņiem piemīt, un dzīvesprieku.

Folkloras kopas «Rūzūpeite» nenoliedzams panākums ir brašie tautu dēli un jaukās mazās dziedātājas. Kopai, ko vada Inga Kūkusiņa, gribas novelēt vairāk muzicēt un jaunu tautas mūzikas instrumentu iegādi.

Preiļu Valsts ģimnāzijas folkloras kopa «Rūtoj» skatītāju priekšā stājās ar spēcīgām balsīm un stipras muzikālās varēšanas demonstrējumu. Ir prieks par to, ka kopas vadītāja Ilze Rožinska spēj tik labi motivēt kopas dalībniekus tik dažādām tautas nemateriālā mantojuma izpausmēm — dziesmai, muzicēšanai un deļai.

Riebiņu vidusskolas folkloras kopas «Jumalāni» dalībnieki atraktīvi demonstrēja tās daudzās prasmes, ko šī gada laikā ir uzkrājuši, bet jo īpaši kopai ļoti patīk un labi padodas spēles un rotaļas.

Svētku rīkotāja Anna Kārkle scenāriju bija veidojusi kā ceļu, pa kuru no ciema uz ciemu brauc

Dienvidlatgales un Sēlijas bērni, un, kā jau ciemos braucot, ne ar plikām rokām, bet ciema kukulju veidā.

Dina Liepa novērtēja arī katru no pārējām folkloras svētku dalībnieku kopām, kas bija ieradusies no Nīcgales, Spogiem, Vaboles, Daugavpils, Andrupenes, Izvaltas, Šķeltovas, Ilūkstes, Jēkabpils un citām vietām.

Signe Pujāte:

— Jāatzīst, ka Dienvidlatgales un Sēlijas bērnu un jauniešu folkloras kopu sniegums bija prognozējamā kvalitātē, kas vērtējama ar atzīmēm «labi» un «teicami». Vērojot pasākumu kopumā, jāatzīst, ka jūtams rūpīgs un regulārs pedagogu ikdienas darbs, kā arī bērnu un jauniešu ieinteresētība, vecāku un citu līdzcilvēku atbalsts. Vēlos minēt tos aspektus, kas raksturo Dienvidlatgali kā aktīvu un mērķtiecīgu lokālās tradīcijas saglabāšanas reģionu. Pirmais ir Latgalei raksturīgo izloksņu lietošana. Ir patīkami apziņāties, ka zināmai daļai latgaļu tā ir nozīmīga identitātes sastāvdaļa, un tradicionālās kultūras apguves process, tai skaitā pasākumi, ir ļoti pateicīga vide tās nostiprināšanai. Otrais nozīmīgais aspekts ir formā un saturā daudzveidīgi atspoguļotās tradicionālajai kultūrai raksturīgās vokālās, instrumentālās, horeogrāfiskās un mutvārdu izpausmes, kas priekšnesumos tika iekļautas, ņemot vērā dalībnieku vecumu, spējas un pieredzi.

Signe Pujāte īpaši pateicās Dienvidlatgales un Sēlijas bērnu un jauniešu folkloras kopu koordinatorei Annai Kārklei, kuras profesionālā meistarība un zināšanas ir pamats reģiona kvalitātei vajai darbībai, pašvaldībām un to vadītājiem, kuri novērtē lokālās kultūras nozīmi un atbalsta sabiedrības centienus tās saglabāšanā un tālāknošanā.

Dienvidlatgales un Sēlijas novada folkloras kopas aicinātas piedalīties arī Latvijas mēroga sarīkojumā «Pulkā eimu, pulkā teku», kas 21. un 22. maijā risināsies Lēdurgā un Turaidā.

Novada audzēkņi un pedagogi konkursos — starp labākajiem Latvijā

Aprīļa sākumā Līvānu bērnu un jauniešu centrā notika konkursa «Tu nenāc tikai no sevis» Līvānu novada kārtā. Konkursa mērķis bija akcentēt cilvēku savstarpējo attiecību kultūras, etiķetes un skolas vides nozīmīgumu skolas kopējā tēla veidošanā; rosināt pilnveidot skolas kultūrvidi; paplašināt priekšstatus par skolas tēla veidojošajiem nosacījumiem; popularizēt labās prakses piemērus pozitīvas skolas vides veidošanā.

Tika iesniegti trīs darbi no Līvānu 1. vidusskolas un viens no Rudzātu vidusskolas. Līvānu bērnu un jauniešu centra direktore Valentīna Poikāne atzinīgi novērtēja jauniešu veikumu un skolotājus, kas viņiem palīdzēja piedalīties šajā, nebūt ne vieglajā, konkursā. Rudzātu vidusskolas 6. klases skolēni ar audzinātājas Ivetas Kārkles un skolotājas konsultantes Katrīnas Grozas atbalstu sagatavoja darbu «Mūsu klase». Līvānu 1. vidusskolas 7. b klases skolēni Rainers Broks un Mairis Iesalnieks izveidoja filmiņu — aptauju «Kā tu jūties skolā, kas tev patīk vai nepatīk?». Šīs skolas 11. a klases skolniece Santa Patmalniece konkursam iesniedza prezentāciju — foto kaleidoskopu par Līvānu 1. vidusskolu. Savukārt 7. a klases skolniece Renāte Driksne, Anna Skutele un Ieva Kalvāne izveidoja

isfilmu «Vilka pārvērtības». Tieši Renātes, Annas un Ievas veikums guva augstāko vērtējumu, viņas ir uzaicinātas uz konkursa «Tu nenāc tikai no sevis» noslēgumu. Tas notiks 5. maijā Rīgā. Uz noslēgumu no visas Latvijas aicināti vien septiņu labāko darbu autori. Līvānu 1. vidusskolas skolēnu, kas piedalījās konkursā, konsultante bija Daiga Barkāne.

Vienlaikus ar jauniešu konkursu norisinājās pedagogu metodisko izstrādņu skate. Uz tās otro kārtu Daugavpili tika nosūtīti divi Līvānu 1. vidusskolas darbi: «Inovativas darba formas un metodes tradicionālās kultūras mantojuma apguvē» (sagatavoja skolotāja Anna Kārkle) un «Latvijas gada dienas pasākuma scenārijs» (Ilze Meldere un Daiga Barkāne), kā arī Līvānu 2. vidusskolas darbs «Ideju materiāli Latvijas Republikas proklamēšanas dienai vēlto pasākumu organizēšanai» (Žanna Lukašenkova, Līga Kaktiņa, Žanna Fjodorova). Abi Līvānu 1. vidusskolas metodiskie darbi Latgales reģiona skatē iekļuva labāko skaitā un nosūtīti uz konkursa trešo kārtu Rīgā, kur tiek vērtēti visas Latvijas pedagogu veikums. Noslēguma pasākumā, kas paredzēts 5. maijā, tiks apbalvoti labāko sešu — septiņu darbu autori no katra reģiona, starp tiem — arī Līvānu 1. vidusskolas pedagogi.

Abus konkursus — skates organizēja Valsts jauniešu iniciatīvu centrs.

ToDo drošā māja Līvānos

● Līvānu 1. vidusskolas skolēni cieto «ToDo drošajā mājā».

28. aprīlī Līvānos viesojās «To DO drošā māja» ar savu galveno varoni drošības cimdu «ToDo». Pasākuma mērķis bija izglītēt 1.-4. klašu skolēnus par to, kā pasargāt sevi no dažādiem riskiem un drošības apdraudējumiem ikdienā mājās, skolā un citā bērnam ierastajā vidē.

Īpaši veidotajā kampaņas «ToDo drošajā mājā», kas darbojas Līvānu 1. vidusskolā, ietilpst virtuve, dzīvojamā istaba, garāža un pagals, kas palīdz bērniem izprast dažādo drošības elementu vietu viņu ikdienā. Katra zona ir veidota tā, lai bērni piedalās, iesaistās, ieskatās, ieklausās un atceras! Kampaņas laikā par elektrodrošību, gāzes drošību, ugunsdrošību un personisko drošību tiek izglītoti jaunāko klašu skolēni visā Latvijā.

Šogad «ToDo drošā māja» viesojas vienpadsmit Latvijas pilsētās. ToDo drošo māju palīdzējuši iekārtot eksperti no Izglītības un zinātnes ministrijas, Darba drošības un vides veselības institūta, AS «Latvijas gāze», AS «Latvenergo», Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, drošības kompānijas «GRIFS AG».

Kampaņā sagatavotas vadlīnijas skolotājiem un vecākiem, kurās ietverts precīzs visu materiālu raksturojums par bērnu drošību un sniegts izvērstas skaidrojums par materiālu pielietojumu darbā ar skolēniem.

Kampaņu otro gadu rīko Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) sadarbībā ar IZM Eiropas Sociālā fonda atbalstīto projektu «Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos».

Aicina atbalstīt bērnus ar īpašām vajadzībām

Rietumu Bankas labdarības fonda un «Latvijas Avīzes» kopīgi rīkotā projekta konkursa «Sprīdis labākai dzīvei» otrajai kārtai no 198 idejām ir izvirzīti 17 projekti no visiem Latvijas novadiem. Arī Līvānu novada iedzīvotājiem ir iespēja nobalsot, lai finansējumu saņemtu Rudzātu internātpamatskolas projekts «Atpūtas vietas izveide bērniem ar īpašām vajadzībām Rudzātu speciālās internātpamatskolas bibliotēkā». Nobalsot ir iespējams līdz 9. maijam. 20 balsotājiem izlozes kārtībā tiks piešķirtas pārsteiguma balvas no AS «Lauku Avīze». Atbalstīsim savējos!

Atbalsta dažādas projektu idejas novada teritorijā

Nolemts atbalstīt biedrības «Preiļu alternatīvās kultūras atbalsta centrs» projektu «Vienkāršota renovācija Preiļu alternatīvās kultūras atbalsta centrā». Jaunieši vēlas piedalīties projektu konkursā pasākumā «Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā».

Ja projekts tiks atbalstīts, pašvaldība 2012. gada budžetā paredzēs līdzfinansējumu tā īstenošanai 450 latu apmērā (kopējā projekta summa ir 4500 latu). Par iegūtajiem līdzekļiem alternatīvās kultūras atbalsta centrā paredzēts nomainīt logus un veikt citus uzlabojumus.

Pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem «Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai pasākumam «Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā» un pasākumam «Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā», nolēmts piedalīties ELFLA projektu konkursā ar pieteikumu «Pelēču kultūras nams kā ērtas, patīkamas un daudzveidīgas atpūtas un brīvā laika pavadīšanas iespēju vieta».

Projekta gaitā plānots nomainīt kultūras nama zāles novecojušo grīdu un izremontēt skatuvi. Darbu kopējās izmaksas būs vairāk nekā 12 000 latu. Ja projekts tiks atbalstīts, pašvaldības 2012. gada budžetā tiks paredzēts līdzfinansējums 10% apmērā no projekta attiecināmajām izmaksām un PVN 22%, kopā 3194,14 latu.

ELFLA projektu konkursā tiks iesniegts arī pieteikums «Bērnu rotaļu un spēļu laukuma izveide Preiļu pilsētas Celtnieku ielas mikrorajonā». Projekta kopējās izmaksas būs ne vairāk kā 6100 latu. Atbalstīšanas gadījumā pašvaldība gatava nākamā gada budžetā paredzēt līdzfinansējumu 10% apmērā no projekta attiecināmajām izmaksām un PVN 22%, kopējā līdzfinansējuma summa ne vairāk kā 1600 latu. Plānots, ka spēļu laukums atradīsies pagalmā starp Celtnieku iela 9. un 12. namu, kur esošā spēļu un rotaļu vieta gadu gaitā kļuvusi visai nepievilcīga.

Atbalstīts biedrības «Talderi» projekta pieteikums ELFLA projektu konkursā «Tautas tērpu iegāde Preiļu novada vidējās paaudzes deju kopai «Talderi»».

Pašvaldība gatava piešķirt līdzfinansējumu 2012. gada budžetā aptuveni 500 latu apmērā (projekta kopējā summa 5000 latu).

Nolemts iesniegt projekta pieteikumu «Preiļu novada informatīvo stendu izgatavošana un uzstādīšana».

Projekta kopējās izmaksas tiek plānotas ne vairāk kā 15 860 latu apmērā. Pašvaldība nākamā gada budžetā paredzēs līdzfinansējumu 10% apmērā no projekta attiecināmajām izmaksām un PVN 22%, kopējā summa — ne vairāk kā 4160 latu. Par šiem līdzekļiem tiks izgatavoti četri informatīvie stendi ar kartēm, tūrisma objektiem, ēdināšanas iestādēm un naktsmītnēm.

Atbalstīts biedrības «Nīdermuižas draudze» projekta pieteikums LEADER projektu konkursā «Nīdermuižas baznīcas ēkas jumta vienkāršota rekonstrukcija». Projekta kopējā summa — 8852,55 latu, pašvaldība gatava nākamā gada budžetā piešķirt līdzfinansējumu dievnama ēkas jumta remontam ne vairāk kā 435 latu apmērā.

Iekšpagalmos aizlāpis bedres asfaltā

Domnieki raduši iespēju no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem piešķirt 3140 latu, lai daudzdzīvokļu dzīvojamā māju iekšpagalmos saremontētu bedres asfaltbetona segumā. Tā kā vienu kvadrātmetru liela *cauruma* remonts izmaksā aptuveni 10 latu, par šiem līdzekļiem būs iespējams saremontēt tikai aptuveni 300 kvadrātmetrus.

Domes tehniskās daļas speciālisti apsekojuši iekšpagalmus un novērtējuši, kur ziemas klimatiskie apstākļi asfaltbetona segumam nodarījuši vislielākos postījumus. Tiesa, pieejamais finansējums ir pārāk mazs, lai pilnībā sakārtotu visus iekšpagalmus.

Vēl deputāti lēma par iespējām ierīkot aptuveni 60 metrus garu ietvi, kas savienotu Raiņa bulvāri un tūristu iecienīto apskates objektu — leļļu galeriju Daugavpils ielā. Pašlaik ceļotājiem no Raiņa bulvāra, kur parasti tiek atstāti autobusi, lietainā laikā līdz leļļu galerijai jābrien pa dubļiem.

Preiļu novada teritorijas attīstības indekss — augstākais Latgalē

Preiļu novada teritorijas attīstības līmeņa indekss, lai gan joprojām ar minusa zīmi, pēc 2010. gada datiem, ir augstākais Latgalē, «Novadnieku» informēja pašvaldības vadītājs Aldis Adamovičs.

Atbilstoši «Noteikumiem par teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas kārtību un tā vērtībām» valdībā apstiprināts teritorijas attīstības indekss novadiem, republikas nozīmes pilsētām un plānošanas reģioniem. Ministru prezidenta Valda Dombrovska un vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra Raimonda Vējoņa parakstītais dokuments liecina, ka starp 110 Latvijas novadiem Preiļu novads ierindots 65. vietā un tā teritorijas attīstības līmeņa indekss pēc 2010. gada datiem ir minuss 0,255 (teritorijas attīstības līmeņa izmaiņu indekss, salīdzinot ar 2009. gada vidējiem rādītājiem — minuss 0,203). Līdz ar to, izskatot pašvaldību sarakstu, var secināt, ka Preiļu novada teritorijas attīstības indekss, tiesa, ar

minusa zīmi, tomēr ir augstākais starp visiem Latgales novadiem. Preiļu novada domes attīstības plānošanas daļas vadītājs Zigmārs Erts atzīst, ka tā ir pozitīva un iedrošinoša ziņa, jo, piemēram, gadu iepriekš novads attīstības indeksa sarakstā ieņēma 74. vietu. Esam krietni pakāpušies uz augšu, tomēr situāciju vairāk jāvērtē ilgtermiņā, saka speciālists.

Teritorijas attīstības indeksa noteikšanai ir sagatavota speciāla un samērā sarežģīta metodika, tomēr būtiskākais ir tas, ka indeksa noteikšanai tiek ņemti vērā dažādi faktori, piemēram, demogrāfiskā slodze, bezdarba līmenis pašvaldībā, īstenotie projekti un tā tālāk. Z.Erts uzskata, ka noteiktos indeksus nevar uztvert kā pilnīgi objektīvus un vispusīgus rādītājus, tomēr tā ir iespēja salīdzināt situāciju reģionā, valstī, kā arī pārliecināties par tendencēm.

□□□

Starp bijušā Preiļu rajona teritorijā izveidotajiem novadiem Līvānu novads teritorijas attīstības indeksa sarakstā ir 79. vietā ar indeksu minuss 0,598 (te-

ritorijas attīstības līmeņa izmaiņu indekss — minuss 0,581), Riebiņu novads — 102. vietā ar indeksu minuss 1,393 (minuss 1,433), Aglonas novads — 104. vietā ar indeksu minuss 1,473 (minuss 1,474), bet Vārkavas novads — 107. vietā ar indeksu minuss 1,604 (minuss 1,591).

Visaugstākais (ar plus zīmi) teritorijas attīstības indekss ir pierīgas novadiem — Garkalnes (2,500), Mārupes (2,209), Ādažu (1,934) un citiem, pavisam 47 pašvaldībām.

Teritorijas attīstības indekss noteikts arī republikas pilsētām. Tās sarindojušās sekojošā secībā: Jūrmala (0,505), Rīga (0,291), Valmiera (0,215), Jelgava (0,213), Ventspils (0,037), Daugavpils (minuss 0,693), Jēkabpils (minuss 0,709), Liepāja (minuss 1,209), Rēzekne (minuss 1,796).

Teritorijas attīstības līmeņa indekss plānošanas reģioniem: Rīgas reģions (0,786), Zemgales reģions (minuss 0,454), Kurzemes reģions (minuss 0,577), Vidzemes reģions (minuss 0,724), Latgales reģions (minuss 0,838).

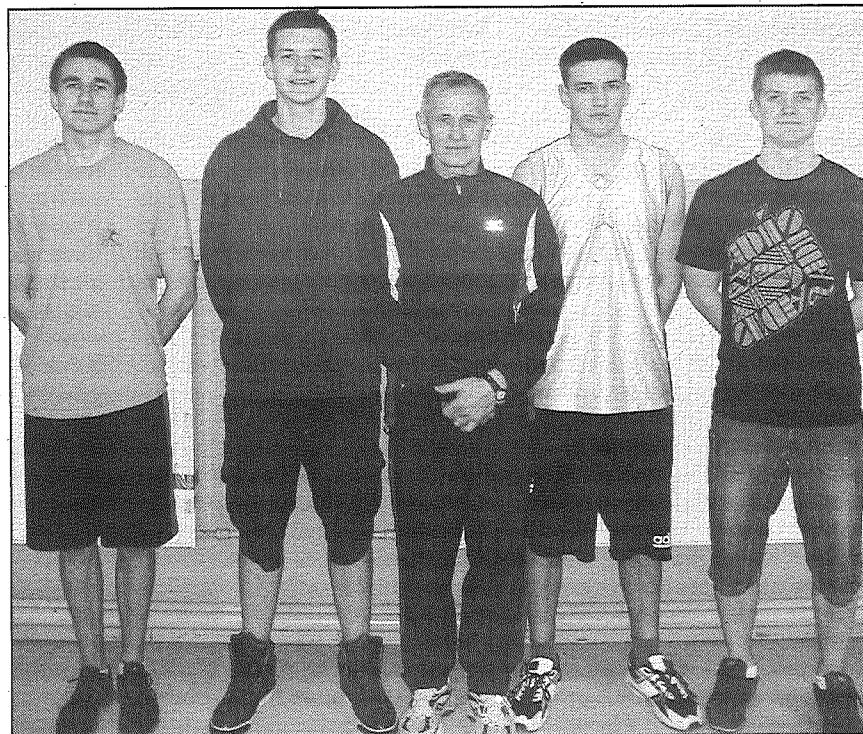
Sporta pasākumu rīkošana nodota jauniešu rokās

Preiļu Valsts ģimnāzija ir viena no tām vidusskolām, kur plašu sporta sacensību rīkošana pedagogi ir tikai padomdevēji un konsultanti. Ar projektu izstrādi, sacensību organizēšanu, sponsoru meklēšanu nodarbojas paši vidusskolnieki. Sporta skolotāji Aina Leikuce un Feoktists Pušņakovs ir pārliecināti, ka ģimnāzijas pieredze var lieti noderēt arī citās vidusskolās, tāpēc pastāstīja par vairāku gadu laikā gūtajām atziņām.

Sporta skolotāju darba kabinetā, kam atvēlēta neliela telpa turpat pie ģimnāzijas plašās sporta zāles, plauktā rindojas mapes ar dokumentiem un prezentācijām par iepriekšējos gados izstrādātajiem projektiem. Pēdējā laikā projektu gaita tiek saglabāta elektroniskajā versijā datorā un liecina, ka ģimnāzisti veiksmīgi tiek galā ar uzdevumiem. Sporta skolotāja Aina Leikuce stāsta, ka tā sauktos organizatoriskos projektus izstrādā pirmā un trešā kursa audzēkņi. «Atsaucība ir liela, varbūt tāpēc, ka šādi projekti neprasa ilgu sēdēšanu bibliotēkā, rakstīšanu. Jaunieši ir sportiski, tāpēc izvēlas rīkot sacensības un turnīrus atbilstoši savām sportiskajām interesēm,» saka pedagoge.

Kopš mācību gada sākuma ģimnāzijas audzēkņi veiksmīgi realizējuši vairākus projektus, piemēram, krosa skrējienu rudenī, basketbola, dambretes turnīrus, volejbola, florbola sacensības, šautriņu mešanas turnīru. Lai gan skolā nav sava priekojuma, ticis rīkots arī novusa turnīrs. Spēlēm nepieciešamos galdus meklējuši un uz skolu veduši paši projekta autori. Šogad pirmo reizi tiek rīkots galda tenisa turnīrs, tiesa, spēles paredzētas Preiļu bērnu un jauniešu sporta skolas telpās. Šis uzskaitījums liecina, ka sportiskās aktivitātes ar nelieliem starplaikiem risinās visa mācību gada garumā.

Katru projektu atkarībā no tā, cik liels organizatoriskais darbs nepieciešams, izstrādā trīs līdz pieci skolēni. Viņu uzdevums ir sagatavot sacensību nolikumu, ko apstiprina ģimnāzijas di-

● Preiļu Valsts ģimnāzijas trešā kursa audzēkņi, kuru uzdevums bija sarīkot skolā florbola turnīru, ar projekta gaitu un rezultātiem jūtas apmierināti. Viņi cer, ka to atzinīgi novērtēs arī skolotāji. Attēlā (no kreisās) Edgars Kurms, Mārtiņš Šmuksts, sporta skolotājs Feoktists Pušņakovs, Jānis Baško, Guntis Rubens. Fotografēšanās brīdī klāt nebija piektais projekta dalībnieks Matīss Gžibovskis.

rektore, sagādāt balvas uzvarētājiem, atrast sponsorus, protams, arī nodrošināt sacensību tiesāšanu. Spēļu grafika sastādīšanā parasti palīdz sporta skolotāji, jo sacensības nedrīkst traucēt citām skolas aktivitātēm.

«Mēs, skolotāji, esam novērotāju un padomdevēju lomās, reizēm palīdzam nogludināt kādus asumus. Taču kopumā turnīri notiek labā līmenī,» atzīst A.Leikuce. «Jauniešiem tā ir ļoti laba pieredze, kas viņiem noderēs turpmāk.»

Viens no šī gada pēdējiem projektiem bija florbola sacensības. To rīkošanu bija uzņēmušies trešā kursa audzēkņi Edgars Kurms, Mārtiņš Šmuksts, Jānis Baško, Guntis Rubens un Matīss Gžibovskis. Puiši, kas ir ak-

tīvi sportisti, atzīst, ka iecerētā projekta īstenošana nav bijusi pārāk sarežģīta. Lielāka noņemšanās bijusi ar «papīru» lietām un sacensību plānošanu. Īsti patīkami neesot ar sameklēt sponsorus, viņi teic, ka neesot pierasts iet uz iestādēm, uzņēmumiem, skaidrot, kādam mērķim finansējums nepieciešams, un pārliecināt, ka piešķirtie līdzekļi tiks izlietoti pareizi. Projekta autori ir pārliecināti, ka jaunā pieredze viņiem noteikti noderēs arī turpmāk. Kad viss process patstāvīgi iziets no sākuma līdz galam, rodas pārliecība arī par pašu spēkiem. Tiesa, nevienam no viņiem savu dzīvi saistīt ar lielo sportu nedomā, taču sporta spēles un fiziskās aktivitātes noteikti būšot vienā no pirmajām vietām viņu vērtību skalā.

Latvijā atzīmē Starptautisko nedēļu „Izglītība visiem”

No 28. aprīļa līdz 8. maijam visā pasaulē tiek atzīmēta Starptautiskā nedēļa „Izglītība visiem”. Tās laikā UNESCO ik gadu aicina dalībvalstis, to valdības, organizācijas u.c. izglītības nozares institūcijas pievērst īpašu uzmanību izglītības jautājumiem.

Pēc UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas (LNK) iniciatīvas 2011. gadā Starptautiskās nedēļas „Izglītība visiem” ietvaros Latvijas mācību iestādes, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas un nozares institūcijas aicinātas pievērsties un analizēt tematus par skolu lomu pašvaldību ilgtspējīgas attīstības veidošanā un īstenošanā. Skolas aicinātas būt par diskusiju centriem, meklējot atbildes uz jautājumiem par to, vai sabiedrība redz skolu kā vietējo

resursu; vai šis resurss tiek efektīvi izmantots; kā skolas darbība un potenciāls tiek sasaistīts ar pašvaldības ekonomiskās un sociālās vides attīstību; ko no skolas sagaida ģimenes un kā to piedāvājums atbilst dažādu iedzīvotāju grupu interesēm; cik atvērta ir skola sadarbībai ar darba devējiem, nevalstiskajām organizācijām un citiem sociālajiem partneriem; kā skola var sekmēt lokālās pašapziņas un izaugsmes veidošanos u.c.

Starptautiskajai nedēļai „Izglītība visiem” veltīti pasākumi notiks daudzviet Latvijā. Tā, piemēram, jau 26. aprīlī Daugavpils Valsts ģimnāzijā notika diskusija „Brīvprātīgo darbs — pilsoniskas sabiedrības veidošanai Daugavpilī”, 28. aprīlī Alsungas vidus-

skolā notika diskusija „21. gadsimta izglītība suitu novadā, saglabājot kultūrvēsturisko mantojumu”, 3. maijā Gulbenes novada pašvaldībā notiek diskusija „Skolu loma pašvaldības ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā”, bet Brocēnos — diskusija „Skola pašvaldībā — resurss ilgtspējīgai attīstībai”, 5. maijā Rīgā, pamatskolā „Rīdze” un Talsu Valsts ģimnāzijā — seminārs diskusija „Skolas loma pašvaldībā: iespējas un izaicinājumi”, arī Kuldīgas novada bērnu un jauniešu centrā 6. maijā norisināsies diskusija, bet Riebiņu vidusskolā un pirmsskolas izglītības iestādē „Spridītis”, kā arī Preiļu pirmsskolas izglītības iestādē „Pasaciņa” — dažādas radošās

darbnīcas, Riebiņu novada izglītības iestāžu darbinieku diskusija „Savs ceļš, lai noturētos”, latgaliskā kultūras mantojuma popularizēšanas akcija „Bērni — bērniem” un folkloras grupas „Jumalāni” koncertlekcija.

Latvijā starptautiskā nedēļa „Izglītība visiem” tiek atzīmēta kopš 2003. gada. Līdz šim pēc UNESCO LNK ierosinājuma dažādās institūcijās, mācību iestādēs, nevalstiskajās organizācijās un UNESCO LNK tīklos, piemēram, Asociēto skolu projekta skolās un citā sabiedrībā ir risināti jautājumi par kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības īstenošanu, par pirmsskolas izglītību utt. Diskusijās un citās aktivitātēs kopā aicināti izglītības politikas veidotāji, īstenotāji, bērni, vecāki,

nevalstisko organizāciju un pašvaldību institūciju pārstāvji, lai aktualizētu izglītības jautājumus un meklētu risinājumus problēmām. Šīs nedēļas atzīmēšana ir kļuvusi par stabilu tradīciju un vienlaikus arī atskaites punktu visām iesaistītajām pusēm kopīgās diskusijās par konkrētiem ar izglītību saistītiem jautājumiem un izaicinājumiem.

Starptautisko nedēļu „Izglītība visiem” 2011. gadā Latvijā organizē UNESCO LNK sadarbībā ar LR Izglītības un zinātnes ministriju. Nedēļas norisi atbalsta Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība, Latvijas Pašvaldību savienība un Sorosa fonds — Latvija.

Lielā talka novados

Ierīkoja volejbola laukumu, sijāja smiltiņas, uzbūvēja divstāvu būri putniem

Līvānu novadā bija organizētas 29 talkas vietas, sakopšanas darbos strādāja 802 talcinieki. Ar atkritumiem piepildīti 1002 maisi. 455 maisi jau 30. aprīlī, talkas dienā, tika nogādāti uz atkritumu savākšanas poligonu Demenē, pārējo aizvešana organizēta šīs nedēļas pirmajās darba dienās, «Novadniekam» stāstīja Līvānu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Ginta Kraukle. Talkā piedalījās skolēni un skolotāji, kas sakārtoja mācību iestāžu apkārtni, strādāja pagastu pārvalžu darbinieki, interešu grupas, individuālie talcinieki. Uz kopīgu darbu ielu vecākie aicināja iedzīvotājus. Novada domes darbinieki talkas dienu aizvadīja ebreju kapos, kur novāca vēja izgāztos kokus, nolauztos zarus, sagrāba lapas. Sakārtota garāžu kooperatīva teritorija, Dubnas krasti, valsts otrās kategorijas un pagastu ceļu nomales, pagastu centri, Otrā pasaules kara upuru atdusas vietas. Jaunieši uzkopa apkārtni pie mājas Lāčplēša ielā 28. Jersikas pagastā sakārtota ceļu nodalošā josla, kur bija daudz vēja izgāztu koku. Talkas dienā pie Turku saietā nama kopīgiem spēkiem izveidots volejbola laukums. Darbos ar tehniku iesaistījās vietējie zemnieki, laukumam tika uzbūvētas smiltis. Zundānos vietējie entuziasti uzbūvēja divstāvu mājokli putniem. Paši mazākie talkotāji — Līvānu pirmsskolas izglītības iestādes «Rūķīši» audzēkņi — salasīja «dārziņa» teritorijā augošo priežu čiekurus, izsijāja smiltiņas, kurās vasarā spēlētis, lai tajās nebūtu akmeņtiņu vai zaru.

Talcinieki pēc darbiem Līvānos, brīvā dabā pie Latgales mākslas un amatniecības centra varēja pacienāties ar kāpostu zupu.

Ginta Kraukle kā negatīvu talkas iezīmi pieminēja pārāk lielo pompozitāti, kas Latvijā saistās ar sakopšanas darbiem, jo īpašniekiem savs nekustamais īpašums jāuztur kārtībā augu gadu bez speciālām valstī norādītām sakopšanas dienām.

Viņa kā piemēru minēja Līvānu komunālo saimniecību, kas par pilsētas tīrību rūpējas nepārtraukti, sētnieki slauka un vāc atkritumus arī ziemā. Nepatīkamu iespaidu radīja arī striktais noteikums talkas atkritumus pildīt tikai dzeltenajos maisos, jo citas krāsas maisi netika izvesti. Bet pati īpašo talkas maisu izdale radījusi papildus stresu, jo uz Līvāniem, kur tos saņēma arī citu novadu talkotāji, tie atvesti vēlu. Pēc oficiālas informācijas kļuvis zināms, ka maisi iepirkti Japānā, un to piegāde aizkavējusies. Vai Latvijā nevar tik daudz, kā sarāžot maisus atkritumiem?

● Talkas dienā Vārkavas novadā talcinieki krāso Kalupes evaņģēliski luteriskās baznīcas logus.

Sakopa pilsētas parku, stādīja liepas

Preiļu novadā talkas darbi tika uzsākti jau ceturtdien un piektdien, kad galvenokārt sakopšana notika pagastu sabiedriskajās vietās. Ir sācies sējās laiks, tāpēc brīvo dienu — sestdienu — laucinieki izmantoja svarīgākām lietām — sēšanai un stādīšanai, bet savu māju apkārtnes tie, kas rūpējas par kārtīgu vidi, bija sakopuši jau pēc sniega nokušanas.

Arī Preiļu skolu audzēkņi un skolotāji talkas darbos strādāja kopš ceturtdienas, «Novadniekam» stāstīja Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Paegle. Kā paši pirmie talku atklāja Preiļu arodvidusskolas audzēkņi. Skolu jaunieši centīgi strādāja pilsētas parka sakopšanā. Parkā darbojās arī talcinieki no dažādām iestādēm — policijas, SEB bankas, Sweedbankas, mūzikas un mākslas skolas, pirmsskolas izglītības iestādes «Pasaciņa», kā arī novada domes un visu domes iestāžu pārstāvji. Preiļu 1. pamatskola talkas darbus vēl turpinās, un parkā strādās arī 5. maijā.

Maija Paegle pastāstīja, ka 30. aprīlī Preiļos strādāja 160 talcinieki. Lauku pagastos ceturtdien rosījās 125, piektdien — 250 talcinieki. Ar atkritumiem piepildīti 1125 maisi ar kopējo svaru — 4160 kilogrami. Atkritumi jau nogādāti uz Demeni. Bet vislabākais talkas veikums ir Preiļos, Raiņa bulvārī iestādītās 13 liepas.

Izveidoja puķu dobes

Tur, kur sētnieki ir savu uzdevumu augstums un ik dienas strādā tā sauktie simtlatnieki, tur teritorija ir sakopta, un talka «ķeksīša dēļ» nav jāriko, «Novadniekam»

atzina Riebiņu novada domes sabiedrisko attiecību speciālists Rolands Naglis. Riebiņos galvenie talkotāji bija skolēni, kas strādāja jau ceturtdien. Skolas apkārtnē vienmēr tiek uzturēta kārtībā, tāpēc talciniekiem atlika vien savākt vēja nolauztos koku zarus. Arī Sīlukalna pagasta centrā sakoptība ik ikdienas parādība, tāpēc talkas dienā tika izveidotas puķu dobes. Savukārt vietējā mednieku biedrība uzņēmās ceļmalu sakopšanu kādā posmā. Silajāņu pagastā talcinieki strādāja Kotlerovas ciemā, uzkopa Ostrovas ezera krastmalu, autobusu pieturvietu Cervoņņikos. Stabulnieku pagastā galvenie darbi risinājās pie vecās Dravnieku pamatskolas ēkas, Galēnu pagastā tika kopts parks un muizas pils apkārtnē. Rušonas pagastā talcinieki strādāja Aglonas dzelzceļa stacijas apkārtnē. Visu savāko atkritumu maisu izvešanu jau talkas dienas pēcpusdienā organizēja uzņēmums «Eko — Latgale».

Čaklākie talcinieki — skolēni

Aglonas novada talkas koordinators Viktors Dimpers sarunā ar «Novadnieku» īpaši uzsvēra novada skolu audzēkņu lielo ieguldījumu apkārtnes sakopšanā. Skolēni strādāja ceturtdien un piektdien. Jaunaglonas arodvidusskolas un Aglonas internātvīdusskolas audzēkņi daudz padarījuši Jaunaglonas ciematā. Aglonas vidusskolas saime sakopa estrādi, pludmali, Brāļu kapus, dabas taku. Čakli strādāja Priežmales, Šķeltovas un Grāveru skolu audzēkņi. Talkā iesaistījās Salenieku pensionāta, Saules veikala, pagastu pārvalžu, novada domes iestāžu darbinieki. Grāveru ciemata ļaudis uzkopa Grāveru

ezera krastmalu. Šķeltovas pagastā vietējā zaļā rota tika papildināta ar 26 liepiņu stādiem.

Krāsoja baznīcas logus

Rosīgi darbi ritēja Vārkavas novada Rožkalnu pagasta Rimicānos. Novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Praņevska pastāstīja, ka biedrības «Dzintars 2007» biedri, iesaistot arī savus bērnus, strādāja Kalupes evaņģēliski luteriskajā baznīcā. Tika izņemti un nomazgāti iekšlogi, nokrāsoti to rāmji. Talcinieki iztīrīja torņa telpu, izlauza pakāpienus pie ārdurvīm, lai pēc tam šeit izveidotu bruģa klājumu. Biedrība nolēmusi rīkot arī otru talku, lai līdz Vasarsvētkiem baznīcu savestu kārtībā.

Čakli strādāja arī talcinieki pie daudzdzīvokļu mājas Rimicānu centrā, kur tika savākti atkritumi, izcirsti krūmi. Arī te paredzēta atkārtota talka, lai iztīrītu pagrabus.

Vārkavas pagastā talcinieki darbojās Pilišķu, Borbaļu, Klaparu un Stabulnieku kapsētās, kur atkritumi tika ne vien savākti, bet arī sašķiroti. Augu atliekas nonāca komposta kaudzēs, stikls un plāstmasa — maisos.

Arī Upmalas pagasta Vanagu iedzīvotāji kopa kapus, kā arī aizbēra bedri, kas bija radusies vētras izgāzta vītola celma vietā.

Čakli talcinieki bija skolēni. Vārkavas pamatskolas bērni sakopa gatvi un sporta laukumu. Vārkavas vidusskolas talcinieki gādāja par kārtību Vecvārkavas ceļu malās, apravēja stādījumus gar skolas stadionā malām, izgriezta ābeļēm vecos zarus. Vanagu pamatskolas skolēni parūpējās par skolas apkārtnes izskatu, sakopa sporta laukumu. Skolēni strādāja jau pirms oficiālās talkas dienas.

Talkošanas dienās vietējos novados ir padarīts daudz, tomēr priekšstatam par talku atbilst vien tie darbi, kā rezultātā kopīgiem spēkiem izveidots kas jauns — iestādīti koki, tapis volejbola laukums, ierīkotas puķu dobes, nokrāsoti baznīcas logi. Talkas diena nevar pārvērsties tikai par atkritumu savākšanas dienu, jo kārtībai īpašums — privātajos un sabiedriskajos — jāvalda visu gadu. Tīrības un kārtības uzturēšanā lielāka atbildība pieprasāma arī no pašvaldības policijas, kas uzliktu administratīvus sodus visu piedrazoto teritoriju īpašniekiem, kas gaida talkas dienu, kad varbūt kāds savāks šmuci viņa īpašumā. Pēdējos gados pēc sniega nokušanas daudzi vairs nestateidzas sakopt savas teritorijas, jo — ko tad darīs talkas dienā? Kādu atskaiti varēs sniegt Rīgas kungiem, kas elementāru sakopšanu pārvērtuši par pompozu kampaņu un pašreklamēšanās pasākumu?

Informāciju sagatavoja
L. Rancāne

Pārtikas krīze jau apdraud miljardu. Būs vēl sliktāk

● Pārtikas cenas palielinājušās astoņus mēnešus pēc kārtas, liekot miljoniem cilvēku tērēt lielāko daļu ienākumu ēdienam

Jautājums «vai mēs šodien kaut ko ēdīsim pusdienās?» tuvākajās desmitgadēs var kļūt par vienu no populārākajiem, jo straujā iedzīvotāju skaita pieauguma, sliktu ražu, augsto naftas cenu un biodegvielas ražošanas dēļ pasauli var piemeklēt pārtikas krīze, kuras dēļ simtiem miljonu cilvēku var ciest badu. ANO lēš, ka pašlaik visā pasaulē bez pietiekama uztura vai badā dzīvo 925 miljoni cilvēku. 2009. gadā šādu cilvēku skaits pārsniedza miljardu.

Gaidāms, ka šāgada beigās pasaule sagaidīs savu septiņmiljardo iedzīvotāju, bet zinātnieki prognozē, ka jau 2050. gadā zemeslodi apdzīvos deviņi miljardi cilvēku, tādēļ ir skaidrs, ka ar pašreizējo lauksaimniecības ražīgumu un pārtikas ražošanas apjomiem pasauli ar ēdamo nākotnē nebūs iespējams apgādāt.

Nesen ANO paspārnē esošā Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (FAO) nāca klajā ar paziņojumu, ka pārtikas cenas pasaulē februārī pieaugušas jau astoto mēnesi pēc kārtas un ir sasnigušas augstāko punktu kopš 1990. gada, kad šī institūcija sāka cenu monitoringu.

FAO veidotais pārtikas indekss, kas ik mēnesi aplūko pārtikas pamatproduktu groza cenu izmaiņas, februārī pieaudzis līdz 236 punktiem no 231 punkta janvārī. 2007./2008. gada pārtikas krīzes laikā, kad daudzviet pārtikas cenu kāpuma dēļ sākās vardarbīgi protesti, augstākais punkts tika sasniegts 2008. gada jūnijā, kad indekss apstājās pie 224,1 punkta, raksta Reuters.

Nabadzīgajās valstīs vairums cilvēku pārtikai tērē lielāko daļu no ienākumiem, kas jau tā ir ļoti zemi. Tieši straujais pārtikas cenu kāpums bija viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ šāgada sākumā Ziemeļāfrikas valstīs Tunisijā un Ēģiptē sākās tautu sacelšanās, kas beigu beigās noveda pie pastāvošo politisko režīmu krišanas un aizsāka protestu vilni arī vairākās citās tuvējās valstīs.

El Ninjo un La Ninja

Pārtikas dārdzībai nav viena iemesla, augstās cenas veido virkne kopsakarību. Viens no galvenajiem iemesliem ir sliktā graudaugu raža, ko ietekmējuši ekstrēmi laikapstākļi. Tieši tādēļ kviešu cena pasaules tirgū pašlaik ir sasnigusi augstāko līmeni pēdējo divarpus gadu laikā.

Pagājušajā vasarā ilglaicīgu sausumu piedzīvoja globāli nozīmīgas kviešu audzētājas Krievija, Ķīna un Argentīna. Neciešamo svelmi pērnasar izraisīja dabas fenomēns El Ninjo.

Savukārt šoziem pastiprinājies tai pretēja parādība La Ninja, kas veicina planētas atdzišanu un

gada sākumā izraisīja bibliskus plūdus Kvinslendā štātā, ko var dēvēt par Austrālijas labības druvu, jo tas ar graudaugiem apgādā visu valsti un tos lielā daudzumā arī eksportē.

Sen neredzēti aukstas ziemas dēļ lielās platībās iznīcināti labības sējumi ASV austrumu štatos, kas veido nozīmīgu daļu no kopējās graudu ražas valstī.

Graudaugu cenu kāpumu ietekmējis arī vairāku valstu lēmums lielā daudzumā importēt labību, savukārt vairākas lielākās eksportētājas samazinājušas vai pārtraukušas labības pārdošanu ārvalstīm, lai spētu apgādāt pašmāju tirgu.

Eksperti uzskata, ka pasaule kārtējo reizi nav mācījusies no pagātnes kļūdām, tādēļ atkal cieš no savas neapdomības. «Man šķiet interesanti, ka divus gadus pasaule piedzīvoja labu ražu, bet mēs nebijām spējīgi uzkrāt pietiekamas rezerves, lai cīnītos pret straujo pārtikas cenu kāpumu,» uzskata Rabobank analītiķis Veins Gordons. Viņam piekrit arī Pasaules Bankas vadītājs Roberts Zēliks. «2008. gadam vajadzēja būt modinātājam, bet es neesmu pārliecināts, ka tās valstis, kam mums vajadzētu palīdzēt, ir to sadzirdējušas,» domā Roberts Zēliks.

Ķīniešiem aug apetīte

Pārtiku sadārdzinājušas arī naftas cenas, kas sasnigušas augstāko punktu pēdējo divarpus gadu laikā. Dārgās degvielas dēļ produkcijas izmaksas palielinās lauksaimniekiem, un lielāku cenu par pakalpojumu pieprasa arī pārvadātāji.

Jāņem vērā arī apstākļi, ka pieprasījums pēc pārtikas strauji pieaug jaunattīstības valstīs, jo īpaši Ķīnā un Indijā, kur cilvēku ikdienas uzturā vairs nedominē rīsi un graudaugu produkti, bet lielai daļai rocība ir sasnigusi tādu līmeni, ka maltītē aizvien biežāk parādās gaļa un dārzeņi.

30 — 50 procenti.

Tik procentu sasniedz ik gadu pasaules atkritumu tvertnēs nonākušās pārtikas apjoms.

925 miljoni.

Tik miljonu cilvēku pašlaik pasaulē dzīvo bez pietiekama uztura vai badā, uzskata ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija.

Puse no pārtikas līdz vēderiem nenonāk

Lai gan daļa pasaules arvien vairāk slīgst bada draudos, ievērojams daudzums pārtikas ik gadu nelietderīgi aiziet zudumā, tā arī nesasniedzot izsalkušos vēderus. Tā vietā ik gadu atkritumu tvertnēs nonākušās pārtikas apjoms gan pasaules turīgajās, gan nabadzīgajās valstīs svārstās no 30 līdz 50 procentiem.

Turīgākās valstīs izšķiež aptuveni pusi no pārtikas krājumiem. Kā norādījis *The Economist*, Amerikā un Liebritānijā ceturtdaļa no visa ēdiena tā vietā, lai nonāktu cilvēku vēderos, dodas tieši uz izgāztuvēm. Tur nonāk aptuveni puse no visiem gatavotajiem salātiem, trešdaļa maizes, ceturtdaļa augļu un piektdaļa dārzeņu. Savs ieguldījums šeit ir ne vien restorānu un lielveikalu norakstītajām precēm, bet arī māsaimniecībām. Pieņemot, ka arī citu turīgo valstu iedzīvotāji gada laikā nelietderīgi izmanto ap 100 kilogramiem pārtikas, tas nozīmē, ka gada laikā tiek izšķiesti 100 miljoni tonnu ēdiena, ar ko varētu pabarot deviņus miljardus cilvēku. Taču Japānas galvaspilsēta Tokija, kas ir viena no lielākajām pārtikas izšķiedējām, ik dienas varētu pabarot 4,5 miljonus badacietēju, jo pilsētā ik dienas tiek izsviestas sešas tonnas ēdiena.

Lai arī daudzviet uzskata, ka tikai attīstītās valstīs ar savu ēdiena izšķiešanas kultūru ir vainojamas pie pārtikas zudumiem, arī nabadzīgajās zemēs izsalkušajiem ik gadu secen iet līdzīgs

apjoms pārtikas. Lielākie zudumi ir fermās, kur daļu graudu apēd grauzēji, bet dārzeņi un piens ātri sabojājas trūkstošā uzglabāšanas aprikojuma dēļ. Pārtikas zudums šeit saistāms ar nepietiekamu finansējumu: ja valstīm būtu attīstītas tehnoloģiskās iekārtas, zaudējumus varētu samazināt pat uz pusi. To pašu gan nevar teikt par rietumvalstīm, kur pārtikas izšķiešana lielākoties saistāma ar indivīdu uzvedības standartiem un attieksmi pret ēdienu.

Biodegviela atņem maizes riecieni

Nereti politiķi ar saviem lēmumiem no viena grāvja iebruc otrā. Daudzu pasaules valstu valdības, cīnoties par kaitīgo izmešu daudzumu samazināšanu atmosfērā, vēlas ierobežot fosilās degvielas izmantošanu, tādēļ aktīvi iestājas par aizvien lielāku biodegvielas lietošanu transportlīdzekļu darbināšanā.

Piemēram, Eiropas Savienība, Japāna un viens no nākotnes globālajiem ekonomikas dzinējiem Brazīlija nolēmušas, ka līdz 2020. gadam biodegvielai jāveido 10 procenti no visas transportlīdzekļu darbināšanai nepieciešamās enerģijas. Ķīna, kuras apetīte pēc fosilajiem energoresursiem aug un aug, šajā pašā laikā vēlas panākt, ka biodegviela būtu pieci procenti no visas patērētās degvielas. Savukārt Savienotās Valstis līdz 2030. gadam plāno sasniegt 30 procentus, raksta *The Economist*.

Mērķis ir cēls, tomēr jāņem vērā, ka biodegvielu visvienkār-

šāk un lētāk ir ražot no etilspirta, kas iegūts no labības, pārsvārā kukurūzas, vai cukura. Līdz ar to samazinās pārtikā izmantotās labības daudzums.

Lai iegūtu nelielu daudzumu videi draudzīgākas degvielas, nepieciešams patērēt ļoti daudz graudu. Pašlaik etanols veido tikai astoņus procentus no visas transportlīdzekļu patērētās degvielas ASV, tomēr tā saražošanai nepieciešami gandrīz 40 procenti no valstī novāktās kukurūzas. Amerika ir pasaulē lielākā kukurūzas audzētāja.

Ja visu biodegvielā izmantoto ASV kukurūzu novirzītu pārtikas ražošanai, ēdamās kukurūzas daudzums pasaulē palielinātos par 14 procentiem.

Tomēr šāds scenārijs ir neticams, tādēļ ANO lēš, ka valdību noteikto mērķu dēļ biodegvielas ražošanai jānovirza desmitā daļa pasaulē ievāktās labības, kas globālās pārtikas cenas var palielināt par 15 — 40 procentiem.

Jādomā par ražīguma palielināšanu

Lai apmierinātu aizvien pieaugošu pasaules pieprasījumu pēc graudaugiem, kuru dēļ pēdējā laikā dramatiski pieaugušas pārtikas cenas, nepieciešams palielināt ražīgumu. Lai to panāktu, lietā jāliek jaunākās tehnoloģijas, jāizmanto zinātnes palīdzība un jānovērš dzimumu nevienlīdzība, uzskata eksperti.

Pasaules iedzīvotāju skaits ik gadu pieaug par vienu procentu. Lai apmierinātu visu Zemes iedzīvotāju pieprasījumu pēc labības un daļu atlicinātu arī mājlopu barošanai, graudaugu ražai katru gadu jāpalielinās par vismaz 1,5 procentiem. Izklaušās vienkārši, tomēr tā nebūt nav.

Ļoti nozīmīgs solis mērķa sasniegšanai būtu lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības palielināšana. Pasaules Bankas dati liecina, ka pasaulē ir pusmiljards hektāru zemes, uz kuras dzīvo mazāk nekā 25 cilvēki uz hektāru. Pašlaik pasaulē lauksaimniecības vajadzībām tiek izmantoti 1,5 miljardi hektāru zemes, informē *The Economist*.

Lielākas ražas varētu dot pret ekstrēmākiem laikapstākļiem imūnāki graudaugi. Tas gan varētu radīt lielus protestus no vides aizstāvjiem, kuri vienmēr ar nepatiku ir raudzījušies uz modificēto pārtiku, jo joprojām nav konstatēts tās patiesais iespaidis uz cilvēka organismu.

Savukārt ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (FAO) apgalvo, ka izsalkušo cilvēku skaitu varētu samazināt par 100 — 105 miljoniem, ja sievietēm zemniecēm būtu pieejami tādi paši resursi kā vīriešiem lauksaimniekiem.

FAO lēš, ka tādejādi lauksaimniecības ražīgums attīstības valstīs varētu palielināties par 2,5 — 4 procentiem.

DAUGAVPILS

«Cāļu Cālis» dzīvo un dzied Daugavpilī

25. aprīlī, Otrajās Lieldienās, Daugavpils novada kultūras centrā izskanēja starpnovadu mazo vokālistu konkurss «Cāļu Cālis 2011».

Mazie dziedātāji māmiņu, tētu un skolotāju atbalstīti, bija sagatavojuši divas dziesmas, kas bija vēlītas galvenokārt rotaļu biedriem lāčiem, zaķiem, arī māmiņai, saulītei un varavīksnei.

Visus bērņus varēja uzlielt par skanīgām balstiņām, krāšņajiem tērpiem un atraktīvo sniegumu, tomēr Edgara Znuņņa vadītā žūrija izcēla trīs solistus. Daugavpilietei Sintijai Krīviņai ir piešķirta balva «Skatuviskākais Cālis 2011», ilūkstietei Dženiferai Džeinai Rakitai — «Ritmiskākais Cālis 2011», bet daugavpiliete Anna Vansoviča ir godalgota ar galveno balvu «Cāļu Cālis 2011».

Arī Karīnai Deņisovai un Viktorijai Skrindai (Daugavpils novads), Luīzei Vucānei un Martai Teilānei (Preiļu no-

vads), Felicītai Čamānei (Ilūkstes novads), Lāsmai Jurkānei un Anatolijam Poļakovam (Riebiņu novads), Linai Muktupēlai un Loretai Brokai (Līvānu novads), Emilam Grišanam un Aivaram Valteram (Krāslavas novads), Megijai Lukjanovičai un Patricijai Reščenko (Aglonas novads) un Sintijai Skrūzmanei (Jēkabpils) pasniegti diplomi un dāvanas, bet viņu skolotājiem uzdāvinātas puķu sēklas.

Mazie dziedātāji gāja rotaļās un klausījās Daugavpils novada kultūras centra grupas «Stage On» koncertu.

Pasākuma rīkotāji: Daugavpils novada kultūras pārvalde un Daugavpils novada kultūras centrs saņēma uzslavas par to, ka savulaik TV populāro konkursu «Cālis» ir saglabājuši starpnovadu mērogā.

● «Cāļu cālis 2011» — Anna Vansoviča dziesmu ilustrē ar ziepju burbuļiem.

Mufijs — trešais un galvenais mājās

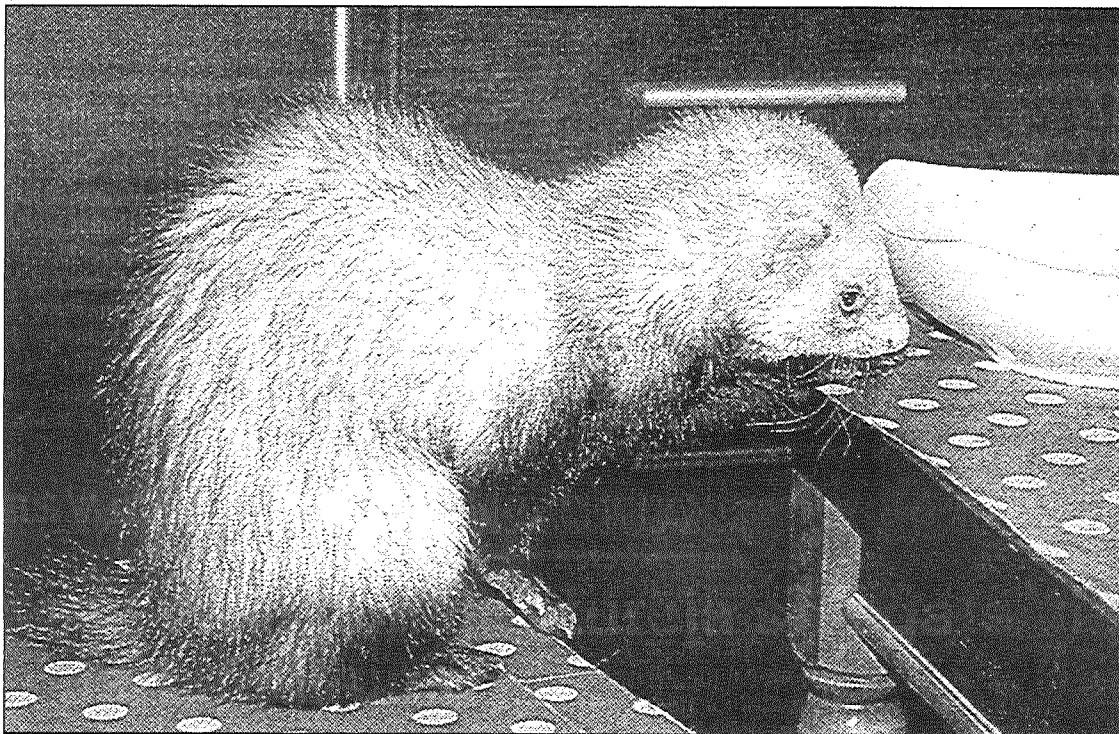
Daugavpils māksliniece Sanri jeb Sandra Poplavska kādu laiku atpakaļ iegādājās mājas sesku jeb fretku, kuru sauc Mufijs. Sandras draugs Jānis skaidro, ka vārds ir iztulkojams «Mute Fiksa Jānis Sandra». «Mute ir tāpēc, ka viņš visu izzina ar muti,» atzina Sandra.

Savs filmas varonis

Sandra pirmo reizi fretku ieraudzīja filmā «Zvēru pavēlnieks», tā fascinēja ar interesantā savdabja raksturu. Vispirms mājas sesku iegādājās draudzene, un dzīvnieks kļuva par visu mīluli. Sandra un Jānis sāka domāt, ka savs filmu varonis iederētos arī viņu dzīvoklī. «Sāku krāt naudu, taču plaušu karsonis «apēda» šos krājumus. Tomēr mums paveicās, internetā izlasījām sludinājumu, ka saimniece Skrīveros atdod fretku ar visu būri par mazu naudu. Aizbraucām uz Skrīveriem, paņēmu dzīvnieku rokās, viņš mani sakoda līdz asinīm, bet tā bija vienīga reize. Tā nu fretka ar visu krātiņu ievācās mūsu dzīvoklī. Viņš jau pirmajās minūtēs lika saprast, kurš te ir saimnieks,» pastāstīja Sandra.

Tobrīd seska mute «pārbaudīja» visu — divānu, audeklus, foto piederumus. Tā nāv nejaušība, ka, domājot vārdu, Sandra ar Jāni iemūžināja viņa muti, kas, izzinot pasauli, atstāja zobu zīmogu visam, kas trāpījās ceļā. Tagad dzīvniekam izklaidei ir atstāts vienīgi vecais sagrauztais divāns un spēļu sīvētiņš, pārējās mantas noglabātas tik augstu, lai, pat nejauši pakāpjoties (to mājas sesks pieprot ļoti labi), nendarītu skādī. Vienreiz Mufijs bija atradis krāsu bundžiņas un degunu nokrāsojis zilu.

Sandra atgādina, ka vārds «fretka» tulkojumā no latīņu valodas nozīmē «zaglis», un, norādot uz vientuļo čību istabas stūri, izstāsta, ka tieši šis Mufija īpašības dēļ visi ciemiņi un pašu apavi tiek atstāti aiz aizvērtām virtuves durvīm. Arī puķes ir

● Mufijs grib un prot uzrāpties arī tur, kur nedrīkst.

pārvietotas augstu virs grīdas, tāpēc, ka mājas seskam patīk rakt. Fretka ātri iemācījās piekļūt pie datora, tagad tas tiek slēpts.

Kad mājās ir saimnieki, tad viņš kā sunītis iet visur līdzī, reizi pa reizei uzspēlē arī paslēpes, un, pēc Sandras novērotā, pāreiz ir apgalvojums, ka mājas seski ir ierindojami starp suni un kaķi.

Viesiem — kājas augšā!

Kad atnāk ciemiņi, Sandra ar Jāni viņus sēdina divānā, pavēlot, ka kājām jābūt augšā, tāpēc, ka Mufijs, palaišs brīvībā, visus «pārbaudīs» ar zobiem. Sandra saka: «Var jau teikt, ka Mufijs ir trešais ģimenē, bet tā būtu puspatiesība, jo viņš reizēm uzvedas un mēs arī atļaujam tā, it kā viņš te būtu galvenais.»

Fretka dodas gulēt tad, kad jūtas ļoti nogurusi vai kad saimnieki ir devušies pie miera. Krātiņā viņam ir ielikta kastīte, pārklāta ar mīkstu audumu, un fretka parasti palien zem šīs segas un guļ līdz rītam. Fretkas «iezīmē» savu teritoriju, tāpēc

dzīvokli vai mājā sajūt specifisku smaku. Lai tās nebūtu, dzīvnieciņam veic sterilizāciju vai kastrāciju, izstāstīja Sandra.

Jāautā, kāds no fretkas labums ir saimniekiem? Mufijs bez vārdiem prot noņemt stresu, nogurumu, pat visskābākajā ģimīti uzburt smaidu. Sniega bagātājam ziemā Sandra Mufiju saitē izveda

pastaigā, un, protams, fretka dažās sekundēs ierakās sniegā kā alā, un garāmgājējiem atlika viens pasmaidīt, redzot, ka saimniece krāsainā striķī ir piesējusī kaut ko neredzamu.

Sandra Mufiju ir ņēmusi līdzī uz izstādēm, un reakcija ir bijusi dažāda. Vieni samulsuši un pagājuši garām, citi centušies no-

UZZIŅAI

- ✓ Fretka dzīvo vidēji 10 gadus.
- ✓ Ēd bieži un mazām porcijām.
- ✓ Zooveikalos ir pieejama speciālā vai kaķu barība.
- ✓ Divas reizes nedēļā var dot paipalu vai vistas olu.
- ✓ Nedrīkst dot saldumus, tie var būt nāvējoši.
- ✓ Dzer daudz ūdens.
- ✓ Guļ vidēji 18 stundas diennaktī.
- ✓ Reizi gadā jāvakcinē pret trakumsērgu.
- ✓ Bieži jāapgriež nagi, parasti to dara, dzīvniekam guļot.
- ✓ Lai varētu ņemt ceļojumos, ir vajadzīga Eiropas pase.
- ✓ Jāmazgā reizi mēnesī.

glāstīt, pretī saņemdami seska zobaino smaidu, vēl citi jokojusi, ka māksliniece ieguvusi dzīvu mīkstu apkakli. Bija arī tādi, kas sacījuši, ka paši labprāt nopirktu fretku.

Mufijs ir jautrības garants, viņš, bieži būdams ļoti smieklīgs, nevar apnīkt, saka Sandra, atzīdama, ka, iegādājoties mājas sesku, saimniekam jāreķinās ar to, ka savu mīlestību, ar kuru viņš līdz šim ir lutinājis tikai tuviniekus, būs jāvelta arī šim jaukajam dzīvniekam. Fretka dusmojas, ja

Vecticībniekiem iedeva naudu konferences rīkošanai

Daugavpils domes finanšu komitejā pieņemts lēmums piešķirt 1961 latu vecticībnieku zinātniskās konferences rīkošanai jūlijā Daugavpilī. Ar šādu lūgumu domē vērsusies Latvijas vecticībnieku biedrība. Konferencē aicināti piedalīties arī vecticībnieki no Polijas un Ukrainas.

Atjaunos Nikolaja vārtus

Apstiprināts projekts «Dinaburgas cietokšņa Aleksandra vārtu fasāžu daļēja konservācija», kam piešķirts Valsts Kultūrkapitāla fonda finansējums — 1500 latu. Attīstības departamenta vadītāja Sarmīte Kūkuste pastāstīja, ka par šiem līdzekļiem sakārtos arhitektūras pieminekli, pasargājot no iznīcības, taču lielā restaurācija vēl ir nākotnes jautājums.

Finanšu komitejas deputāti nolēma piešķirt 16 140 latus tehniskās dokumentācijas izstrādei projektam Nikolaja ielas un tās apbūves atjaunošanai, Nikolaja vārtu un tilta atjaunošanai, kā arī lietussūdeņu kanalizācijas pārsūkņēšanas stacijas būvei. Jau gandrīz ir gatava tehniskā dokumentācija, lai iesniegtu projektu izskatīšanai Eiropas Reģionālās attīstības fondā. Viss projekts varētu izmaksāt ap 934 000 latu.

«Latgales Laiks»

Uzlabos Latvijas iedzīvotāju iespējas pieteikties uzturlīdzekļu saņemšanai

Kopš 2009. gada vasaras Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija īsteno Eiropas Reģionālās attīstības fonda darbības programmas atbalstītu projektu «Valsts informācijas sistēmas «Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistrs» pilnveidošana».

Kā informē Tieslietu ministrija, projekta laikā tiek attīstīta esošā valsts informācijas sistēma, uzlabojot darba efektivitāti, kā arī izveidojot trīs jaunus e-pakalpojumus un nodrošinot datu apmaiņu ar citiem valsts reģistriem, izmantojot Valsts informācijas sistēmu savienotāju.

Paredzēts izveidot datu apmaiņu ar Lauksaimniecības datu centra, Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras un Tiesu administrācijas informā-

cijas sistēmām. Jau tuvāko mēnešu laikā nepieciešamā informācija no minētajām informācijas sistēmām tiks nodota Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijai.

Datu savienojums būs izmantojams arī citām valsts un pašvaldību institūcijām to funkciju veikšanai. Tas būtiski samazinās izmaksas datu saņēmējiem, jo tehnoloģiskie risinājumi datu apmaiņai tiek veidoti universāli un piemērojami citām institūcijām.

Šī projekta galvenais mērķis ir uzlabot Latvijas iedzīvotāju (vecāku) iespējas pieteikties uzturlīdzekļu saņemšanai, kā arī, izmantojot elektroniskajā vidē pieejamos tehniskos risinājumus, saņemt pilnīgu informāciju par attiecīgās uzturlīdzekļu piešķiršanas lietas izskatīšanas procesu un notikušajām izmaiņām.

CSDD INFORMĀCIJA

Sākas Jauno satiksmes dalībnieku forums

Šogad Latvijā jau 18. reizi norisināsies Jauno satiksmes dalībnieku forums, kurā piedalās bērni vecumā no 10 līdz 12 gadiem. Konkursa mērķis — paaugstināt skolēnu teorētiskās zināšanas par satiksmes noteikumiem un veicināt praktisko pieredzi, braucot ar velosipēdu.

Kā informē Ceļu satiksmes drošības direkcijas (CSDD) sabiedrisko attiecību nodaļa, pirmās kārtas sacensības sākušās jau aprīļa vidū un turpināsies līdz maijā beigām. **Preiļos** jaunie satiksmes dalībnieki tiksies **9. maijā**. Pirmās kārtas uzvarētāji dosies uz Latvijas sacensībām, kas risināsies 3. un 4. jūnijā.

Viens no būtiskākajiem pamatnosacījumiem — komandā jābūt sešiem dalībniekiem (trīs meitenes un trīs zēni, kuri dzimuši 1999., 2000. vai 2001. gadā).

Jauno satiksmes dalībnieku forums ir veids, kā ar interesantām metodēm iemācīties ceļu satiksmes drošības pamatprincipus — iegūt zināšanas satiksmes noteikumos, pilnveidot praktiskās iemaņas braukšanā ar velosipēdu, pirmās palīdzības sniegšanā cietušajiem un velosipēda tehniskā stāvokļa novērtēšanā.

2010. gadā Latvijas komanda jau otro gadu pēc kārtas nokļuva labāko trijniekā Eiropas Jauno satiksmes dalībnieku sacensībās, izcīnot trešo vietu. Savukārt 2009. gadā Latvijas izlase kļuva par Eiropas čempioniem.

VUGD INFORMĀCIJA

Glābj bērnus, bebrus un dzēš kūlu

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) preses un sabiedrisko attiecību nodaļas vecākā speciāliste Viktorija Šembele informē, ka glābējiem ik dienu nākas palīdzēt visdažādākajos nelaimēs gadījumos. Tā, piemēram, 28. aprīlī glābēju palīdzība bijusi nepieciešama gan cilvēkiem, gan zvēriem.

Rīgā kāds divus gadus vecs bērns spēlējoties bija iebāzis pirkstus rotallietā un vairs nevarēja tos dabūt laukā. Rotallietā bija veidota no plastmasas pirmamīdas formā, tai sānos divi caurumi, kuros arī bija iesprūduši bērna pirksti. Glābēji ar speciālu rīku palīdzību bērna pirkstus atbrīvoja.

Savukārt Daugavpili pusotru metru dziļā metāla tilpnē bija iekritis bebr. Glābēji metāla tilpni papildīja ar ūdeni, kamēr bebrs pats varēja no tās izkļūt ārā. Rīgā, Andrejostā, iedzīvotāji bija pamanījuši, ka pa Daugavu peld liela izmēra beigts dzīvnieks, sākotnēji likās, ka tas varētu būt liellops. Izvelkot dzīvnieka liki krastā, noskaidrojās, ka bojā gājušais dzīvnieks ir stirna.

Joprojām turpinās kūlas dedzināšana. 28. aprīlī ugunsdzēsēji reģistrēja 54 kūlas ugunsgrēkus. Latgales reģionā lielākie kūlas ugunsgrēki reģistrēti Balvu novada Bērzaunes pagastā (dega septiņi hektāri), Krustpils novada Vīpes pagastā (pieci hektāri), Rēzeknes novada Kantinieku pagastā (trīs hektāri), kā arī Daugavpils novada Višķu pagastā un Liksnas pagastā (katrā dega vienu hektāru lielas platības).

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldē reģistrētie notikumi

Preiļu iecirkni sastādīts daudz administratīvo protokolu

Laikā no 15. līdz 20. aprīlim Preiļu iecirkni reģistrēti 42 notikumi, uzsākti astoņi kriminālprocesi. Taču visvairāk bijis administratīvo pārkāpumu, sastādīti 98 protokoli, tajā skaitā divi — par sīko huligānismu, bet seši — par atrašanos sabiedriskā vietā reibumā.

Ar akcizes nodokli apliekamo preču tirdzniecības, glabāšanas un realizācijas noteikumu ieviešanas jomā veikti divi profilaktiskie reidi, tomēr pārkāpumi to laikā nav konstatēti.

Nedēļas laikā reģistrēti pieci ceļu satiksmes negadījumi, divos no tiem cietuši divi cilvēki. Par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem sastādīti 85 protokoli. Tajā skaitā septiņi protokoli sastādīti gājējiem, bet četriem autovadītājiem un trim velosipēdu vadītājiem — par transportlīdzekļu vadīšanu alkohola reibumā.

Aizdomās par laupīšanu aizturēti trīs lietuvieši

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes kriminālpolicijas darbinieki Ilūkstes novadā aizturēja trīs vīriešus, kuri dzimuši 1990., 1975. un 1976. gadā. Visi ir Lietuvas iedzīvotāji un tiek turēti aizdomās par divām laupīšanām no veikaliem Ilūkstes novada Bēbrenes pagastā un Subatē.

Kā informē pārvaldes priekšnieka palīdze Inguna Pužule, par abām laupīšanām uzsākti kriminālprocesi pēc Krimināllikuma 176. panta 2. daļas. Divi no aizturētajiem apcietināti, bet trešajam piemērots drošības līdzeklis, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu. Aizturētie savu vainu atzinuši. Policisti izmeklēšanas gaitā atrada sejas maskas, kuras laupītāji izmantoja, kā arī vienu no nozagtajiem kases aparātiem. Konstatēts, ka naudu laupītāji bija sadalījuši savā starpā un ātri vien iztērējuši. Viņi atzinās, ka Latviju noziedzumu pastrādāšanai izvēlējušies, jo bijuši pārliecināti, ka te neviens pat neiedomāsies, ka vainīgie varētu būt no kaimiņvalsts.

Jau informējām, ka 5. aprīlī pulksten 17.35 Ilūkstes novada Bēbrenes pagastā veikalā iegāja divi vīrieši maskās un nolaupīja kases aparātu. Pēc laupītāju apmeklējuma medicīniskā palīdzība bija nepieciešama veikala pārdevējam, kurai uzbrūcējs no baloniņa seja iepūta gāzi.

Savukārt otra laupīšana notika 13. aprīlī ap pulksten 17.20 Subatē, kad divi cilvēki maskās iegāja veikalā un, nodarot miesas bojājumus divām pārdevējām, nolaupīja kases aparātu. Arī šajā reizē abām pārdevējām pēc uzbrukuma bija nepieciešama medicīniskā palīdzība, jo laupītāji viņām acis iepūta asaru gāzi. Turpinās izmeklēšana.

Apturēja braucot ar zagtu automašīnu

17. aprīlī neilgi pēc pusnakts Daugavpili satiksmes uzraudzības rotas (ceļu policijas) darbinieki apturēja divus astoņpadsmitgadīgus jauniešus, kuri brauca ar automašīnu Ford. Pārbaudes laikā tika atklāts, ka puīši minēto mašīnu nupat bija nozagusi.

Izmeklēšanā noskaidrots, ka pirms automašīnas Ford zādzības puīši Malu ielā bija mēģinājuši nozagt kādu VW Golf markas automašīnu. Jaunieši to bija aizstūmuši prom apmēram 30 metrus, taču transportlīdzekļi viņiem tā arī nebija izdevies iedarbināt. Tāpēc transportlīdzeklis tika atstāts ar sabojātu aizdedzes slēdzeni.

Abi aizdomās turētie agrāk policijas redzeslokā nebija nonākuši. Puīši atzina, ka zādzības pastrādājuši muļķīgas pārgalvības brīdī ar domu, sak, jau nu sanāks...

Izmeklēšana turpinās pēc Krimināllikuma 175. panta 2. daļas — par zādzību, ja tā izdarīta atkārtoti vai ja to izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās.

Atrada sen nosliukušu vīrieti

17. aprīlī Daugavpili, Mežciemā, Trikartu ezerā tika atrasts kāda vīrieša likis. Pēc visa spriežot, vīrietis ūdenī atradies jau ļoti ilgu laiku. Mirušo bija pamanījis kāds makšķernieks, kurš par baismīgo atradumu nekavējoties paziņoja policijai.

Sākta izmeklēšana, kuras laikā policijas darbiniekiem jānoskaidro gan vīrieša personība, gan arī nāves iemesls.

Uzbruka un aplaupīja

Balvu novada Viļakā kādās mājās tika aplaupīts 1976. gadā dzimis vīrietis. Cietušo vispirms piekāva trīs nepazīstami vīrieši un pēc tam nolaupīja televizoru un dekoderu, nodarot īpašniekam materiālo zaudējumu aptuveni 180 latu apmērā.

Policijā par laupīšanu uzsāks kriminālprocess pēc Krimināllikuma 176. panta 2. daļas. 15. aprīlī kriminālpolicijas darbinieki uz aizdomu pamata par šīs laupīšanas izdarīšanu aizturēja trīs vīriešus. Zināms, ka divi no viņiem (dzimuši 1986. un 1988. gadā) agrāk jau tiesāti un tagad apcietināti. Turpinās izmeklēšana.

Balveniešiem patīk braukt dzērumā

Policijas darbinieki dažu dienu laikā aizturējuši virkni velosipēdu, mopēdu un autovadītāju, kuri bija sēdušies pie stūres reibumā. Dzērumā riteņbraucēji pieķerti Balvos, Viļakā, kā arī Balvu novada Kubuļu pagastā. Visiem sastādīti administratīvā pārkāpuma protokoli.

Savukārt kāds 1972. gadā dzimis vīrietis Balvos bija sēdies pie Opel Frontera sūres visai krietnā alkohola reibumā. Pārbaudes

laikā viņa organismā tika konstatēta 2,81 promile alkohola. Tā kā šoferis atteicās no pārbaudes, materiāli nosūtīti tiesai pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149. panta — par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai, narkotisko vai citu apreibinošu vielu ietekmes pārbaudes.

Cits, 1984. gadā dzimis, vīrietis Balvos vadīja automašīnu VW Golf alkohola reibumā (konstatētas 1,04 promiles) un bez noteiktā kārtībā iegūtām autovadītāja tiesībām. Tagad viņu gaida kriminālatbildība.

Nēma svešas automašīnas, lai brauktu ciemos pie draugiem

18. aprīlī kriminālpolicijas darbinieki Rēzeknē aizturēja kādu 1993. gadā dzimušu puīsi, kurš tiek turēts aizdomās par divu automašīnu zādzību un vienas automašīnas zādzības mēģinājumu.

Policija noskaidrojusi, ka jaunietis tiek turēts aizdomās par divu Audi 80 markas automašīnu zādzību šī gada marta beigās un aprīļa vidū Rēzeknē. Abas nozagtas automašīnas policija atrada Ludzas novada Kārsavā, tās bija pamestas ceļa malā. Aizdomās turētais skaidrojās, ka automašīnas paņēmis, lai aizbrauktu uz Kārsavu pie draugiem. Zināms, ka puīsis jau agrāk bija nonācis policijas redzeslokā par sīkām zādzībām. Tagad viņam draud kriminālatbildība pēc Krimināllikuma 175. panta 2. daļas. Tāpat jaunajam likumpārkāpējam būs jāatbild arī par automašīnas VW Golf zādzības mēģinājumu, kuru tas pastrādāja kopā ar kādu vienaudzi.

No akas izvilka pārsalušu vīrieti

25. aprīlī ap pulksten 01.40 Daugavpils slimnīcā no Daugavpils novada Dēmenes pagasta tika nogādāts kāds 1924. gadā dzimis vīrietis. Arsti viņam konstatēja ķermeņa atdzišanas simptomus. Vīrietis esot iekritis akā un pārsalis gaidot, kamēr viņu no turienes izvilks. Policija pārbauda notikuma apstākļus.

Aplaupīja taksometra vadītāju

22. aprīlī ap pulksten 23.20 Daugavpili, Judovkā, nepaveicās kādam taksometra vadītājam, 1959. gadā dzimušam vīrietim. Klients, jauns vīrietis, tā vietā, lai norēķinātos par braucienu, piekāva šoferi un atņēma naudu — 20 latus. Tajā brīdī taksometrā atradās divi vīrieši un sieviete.

Cietušais vērsās pēc palīdzības policijā. Uz notikuma vietu devās partūldienesta ekipāža, kuras darbinieki vienu no aizdomās turētajiem aizturēja.

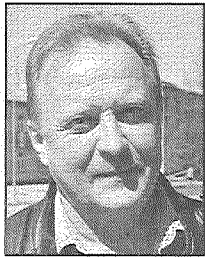
Par notikušo uzsāks kriminālprocess, turpinās izmeklēšana.

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes informācija

Ko jums nozīmē 4. maijs?

Juris Balcars no Preiļiem, autopārvadātājs:

— Man pilnīgi neko. Jo viss kļūst sliktāk un sliktāk. Domāju, ka līdz Neatkarības deklarācijas pieņemšanas dienai dzīve bija labāka. Visi dzīvoja labāk. Tikai tagad neviens negrib atbildēt tā, kā viņš domā. Svētki cilvēkam ir tad, kad viņš jūtas labi. Bet šie svētki ir svētki Rīgas kungiem un mūsu vietējiem kungiem. Attieksme pret cilvēku kā tādu, pret tautu pie mums ir ļoti sliktā. Ar kravas automašīnu visu laiku braukāju uz Eiropu un Krieviju, es redzu, kā cilvēki dzīvo citās valstīs un kā dzīvo šeit.

Aļona Samarina no Aizkalnes:

— 4. maijs man ir svētki, kaut arī manā ģimenē svinēšana nenotiek. Tomēr man tie ir svētki kopš skolas gadiem. Tas nav tikai tāpēc, ka tā ir brīvdiena. 4. maijs ir īpašs datums, saistīts ar valsti, kurā es dzīvoju. Varbūt viss nav tik labi, kā tika cerēts, kad Latvija atguva neatkarību. Bet vienalga, es dzīvoju valstī, kura man ir mīļa, kuru es cīnu.

Jānis Veigulis no Preiļiem, strādā celtniecībā:

— Tie ir valsts svētki, bet personīgajā dzīvē vairāk izjūtu vienkārši kā brīvdienu. Neatkarības deklarācijas pieņemšana 1990. gadā bija vajadzīga, tam tā vajadzēja notikt. Brīvības un neatkarības atgūšana bija laba lieta. Kaut kādās jomās tas, ko toreiz cerējām, ir sasniegts, bet ne visur. Galvenais ir brīvība, bet cilvēku labklājības celšanai vēl daudz jādarā. 4. maiju vēltišu atpūtai. Gribētos, lai šajā dienā arī vietējos kultūras namos būtu kādi pasākumi.

Laura Ķemzāne no Preiļiem:

— Tā ir mūsu valsts svētku diena. Mūsu ģimenē to arī izjūt kā svētku dienu. No rīta pie mājas izkarinām valsts karogu. Skatāmies televīzijas pārraidēs par svētku svinēšanu Rīgā pie Brīvības pieminekļa. Prieks ir par to, ka varam būt brīvi, vienoti, lai kā arī kļātos ikdienā. Mūsu vecmāmiņas, kurai tagad jau 98 gadi, ģimene ir pārcietusi ļoti smagas politiskās represijas, padomju laikos tikusi izsūtīta, tāpēc dzimtā vienmēr tika saglabāts sapnis par brīvu Latviju. 4. maija priekšvakarā visiem, kam dārga brīva Latvija, es gribētu novēlēt izturību, spēku un lai nezūd cerība, ka būs labāk. Neaizmirsīsim, ka esam dzīvojuši vēl sliktāk. Viss iet uz labo pusi.

Silvija Antoneviča no Preiļiem ar dēlu Kasparu, mācās Jaunaglonā:

Silvija: — Man tā ir parasta diena. Īpaša prieka par to, ka valsts atguva brīvību, nav. Nekā labāka taču nav, darba nav. Valdībai jādomā, lai cilvēkiem būtu labāka dzīve.

Kaspars: — Neko īpašu nenozīmē. Skolā gan notiek visādi pasākumi: koncerti, konkursi. Vēsturē mācīja, ka šajā datumā parakstīja kaut kādu tur brīvības papīru — Neatkarības deklarāciju.

L. Rancāne
Foto: A. Šnepsts

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS

SIA „LATVIJAS GAĻA”
ieperk liellopus, aitas,
jaunlopus.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 28761515.

**Pērk visa veida meža
īpašumus.**
Tālr. 26388944

Piektdien, 6. maijā, z/s „Mazputnēni” pārdos broilera cāļus, pilēnus, zoslēnus, 5 mēn. vecus dažādas krāsas jaunputnus un dējējvistas: Livānos 7.30; Rožupē 8.00; Rudzātos 8.20; Priekules; 8.40; Sutros; 9.10; Ančķinos 9.30; Vārkavā 9.50; Vecvārkavā 10.10; Pelēcos 10.40; Ārdavā 11.00; Aglonā 11.30; Rušonā 12.00; Aizkalnē 12.20; Preiļos 12.40; Riebiņos 13.10; Stabulniekos 13.30; Galēnos 13.50. Mob. tālr. 29219051

**SIA AIBI iepērk liellopus,
jaunlopus, aitas, zirgus, cūkas.**
Labas cenas. Samaksa tūlītēja.
Tālr. 26142514, 20238990.

**Pērk meža īpašumus,
visu tipu cirmsas, papīrmalku,
zāgļņus, taras klučus.**
Samaksa tūlītēja.
Tālr.: 28351700.

**SIA «SENLEJAS» iepērk
liellopus, jaunlopus, piena telus.**
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 65322454, 26190124,
26604491.

Pērk metāllūžņus.
Tālr. 20056006.

**Deju studija “MALIKA”
aicina!**

4. maijā plkst. 19:00 pirmā
BEZMAKSAS DEJU NODARBĪBA
Preiļu 1. pamatskolā!
Mūsu repertuārā ir vēderdejas,
čigānu, indiešu, flamenko,
brazīliešu un latīņu dejas.
Kont. tālr. 20099942.

**Netradicionālās un tautas
medicīnas maģistre
Galina Baysaitova.** Profesionāla
masiere, spējas no dzimšanas
dziedēt cilvēkus, izvilkt no dažādām
sarežģītām situācijām.
Darbs pēc foto un no attāluma.
Dzīvokļu, namu pārdošana.
Amuletu izgatavošana, darbs ar
kristāliem. Negatīvā noņemšana
un daudz kas cits.
Pieraksts pa tālr. 29992892.
www.missija.ucoz.com

Litagra Latvija
3. maijā gaida jūs
JAUNAJĀ VEIKALĀ
Jēkabpīlī, Rīgas ielā 218

Piedāvājumā:

- augu aizsardzības līdzekļi;
- minerālmēsli;
- lopbarības un barības piedevas.

Darba laiks: 9.00-17.00
Tālr./fakss 65221191
Mob. tālr. 27844828

Gaisma, kas cilvēkā dzīvo,
Un siltums, ko izstaro sirds,
Tas nezūd. Tas paliek.
Un mirdz.
**Izsakām līdzjūtību Marijai
Zaharevičai, no TĒVA atvadoties.**
Aglonas, Preiļu, Riebiņu, Vārkavas
novada bibliotekāri

DABA

Lakšiem būt!

Kamēr kokus vēl nesedz bieža lapotne, mežu zemsedzē iezīmējas zilo vizbuliņu, balto un dzelteno vizbuliņu, ciruliņu, lakaču, pakrēslīšu un dažādu dīgstošu dzinumu paklāji. Katrs kops bērnišus zina, ka pušķi saplūkti, šie krāšņie meža augi ātri vien noviet, bet, nokļuvuši līdz puķu vāzei, pāris dienās pārzied un nobirst. Toties mežos un krūmājos tie priecē mūs krietni ilgāku laiku.

Taču retumis mežos sastopami arī tādi augi, kas dažādu iemeslu dēļ tiek īpaši iekāroti. Starp tiem ir jāizceļ **laksis (Allium ursinum)**, saukts arī par mežloku, kazu ķiploku un **meža vai šķeltlapu silpurene (Pulsatilla patens)**, saukta arī par silmalīti, vilka tabaku, salaku puķi, zilo pureni.

Laksis mēdz augt ēnainos un mitros lapu koku mežos, kalķainā augsnē, arī upju ieleju krūmājos, veido grupas vai pat samērā lielas audzes. Jaunie dzinumi, lapas un sipoli smaržo pēc ķiplokiem un satur fitoncīdus. Meža silpurene Latvijā ir reti sastopama. Tā aug priežu mežos un sausos pakalnos, gaišās vietās, mežmalās, parasti nelielās grupās, bet daudzās vietās intensīvas izplūšanas dēļ jau ir pilnībā iznīcināta. Tā kā Latvijā šie augi sastopami atsevišķās vietās un tiek regulāri apdraudēti — pavasaros intensīvi izplūkti, tie ir iekļauti īpaši aizsargājamo augu sugu sarakstā.

Dabas aizsardzības normatīvie akti aizliedz aizsargājamo augu lasīšanu, noplūšanu un izrakšanu, kā arī dzīvotņu postīšanu. Nav atļauta arī savvaļā ievāktu augu audzēšana, kolekcionēšana, transportēšana, dāvināšana, pārdošana vai mainīšana, kā arī piedāvāšana pārdošanai vai apmaiņai. Tā kā minētās darbības ir administratīvi sodāmas, katrs noplūktais laksis vai silpurene tā plūcējam vai tīrotājam var dārgi izmaksāt.

Nopērkot stādus vai sēklas, abus minētos augus iespējams ieaudzēt dārzā, ja lakšiem nodrošina ēnainu, mitru vietu un vieglu, kūdrainu augsni, bet silpureņu kultūršķirņiem ar dažādu krāsu ziediem — sausu, smilšainu augsni.

Saudzēsīm mūsu dabas bagātības, bet pavasara vitamīnu salātus un krāšņu puķu dobi nākamajam pavasarim audzēsīm paši un palīdzēsīm to izdarīt draugiem.

I. Muskare,
Dabas aizsardzības pārvaldes
Latgales reģionālās administrācijas
vecākā valsts vides
inspektore

● Laksis (*Allium ursinum*).

● Meža vai šķeltlapu silpurene (*Pulsatilla patens*). Foto: I. Muskare